

RESUMÉ

Anotace česky

Tato diplomová práce se zabývá strategií rozvoje mikroregionu “Hranicko”. Skládá se ze tří částí.

V teoretické části jsou popsány obecné poznatky regionálního marketingu. Následuje analytická část, která je věnována současnému stavu mikroregionu “Hranicko”. Shrnutí je provedeno ve SWOT analýze, která uzavírá analytickou část. Třetí projektová část je zaměřena na zlepšení situace navržením strategie rozvoje mikroregionu.

Cílem práce je vytvářet lepší podmínky pro život obyvatel mikroregionu. Snahou je posílit společenský život v obcích a koordinovat aktivity vytvářené v rámci rozvoje mikroregionu.

Práce je zaměřena na další rozvoj tohoto území zejména v oblasti cestovního ruchu. Jakým směrem se rozvoj bude ubírat a jaký bude mít cílený efekt bude záležet na obyvatelích a subjektech mikroregionu.

Annotation in English

The diploma thesis deals with the development strategy of the microregion “Hranicko”. It consists of three parts.

In the theoretical part there is described common knowledge of regional marketing. Next, there is an analytical part which describes the present situation of the microregion “Hranicko”. The summary is written in the SWOT analysis, which concludes the analytical part. The third part of the project focuses on the improvement of the situation by proposing the development strategy of the microregion.

The aim of my work is to create better living conditions for people from the microregion. The attempt is to enforce the social life in villages and towns and to coordinate activities formed due to the development of the microregion.

The work focuses on the following development of this area, especially, on the area of tourism. The direction of the development and the final effect depend on the citizens and subjects of the microregion.

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu doc. Ing. Josefu Kubíkovi, CSc. za odborné vedení, cenné teoretické a praktické rady a připomínky, které mi nabídl při zpracování této diplomové práce. Děkuji také paní Ing. Radce Ondriášové, vedoucí odboru rozvoje města Hranice za pomoc, kterou mi věnovala při získávání podkladů a informací potřebných ke zpracování práce. Dále děkuji ostatním zaměstnancům obcí a mikroregionu Hranicko za věcné připomínky.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem citovala ve své práci.

Ve Zlíně 29. 04. 2005

Vedení organizace, pro kterou se zpracovávala diplomová práce, jejíž název je uveden v práci a jejíž data byla v práci využita, souhlasí se zapůjčením práce třetí straně.

OBSAH

OBSAH.....	5
ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 TEORETICKÉ POZNATKY REGIONÁLNÍHO MARKETINGU	10
1.1 ÚVOD DO REGIONÁLNÍCH A SPRÁVNÍCH VĚD.....	10
1.1.1 Teorie regionu	10
1.1.2 Struktura regionu.....	10
1.1.3 Hranice regionu	11
1.1.4 Řád a hierarchie regionů	11
1.1.5 Formy sdružení obcí.....	11
1.2 STRATEGICKÉ ŘÍZENÍ.....	13
1.2.1 Strategické řízení, strategie	13
1.2.2 Strategická analýza okolí firmy	13
1.2.3 Výběr optimální strategie	15
1.3 REGIONÁLNÍ ROZVOJ.....	15
1.3.1 Podpora regionálního rozvoje v České republice od roku 2000.....	15
1.3.2 Přístupy k řešení regionálního rozvoje	17
1.3.3 Strategické plánování a regionální rozvoj	17
1.3.4 Regionální strategie	18
1.4 PROGRAMY ROZVOJE OBCÍ, MĚST A REGIONU	20
1.4.1 Program rozvoje regionu	20
1.4.2 Účel programu a možnosti jeho využití	21
1.5 REGIONÁLNÍ MARKETING	21
1.5.1 Charakter a obsah marketingového plánu	21
1.5.2 Strategické plánování obce.....	22
1.5.3 Vytvoření vize obce	23
1.5.4 Strategický plán, jeho monitorování a aktualizace	24
1.5.5 Marketing strategie města a obce	24
1.6 REGIONÁLNÍ POLITIKA.....	25
1.6.1 Definice regionální politiky	26
1.6.2 Cíle a nástroje regionální politiky	27
1.6.3 Programy pro regiony se soustředěnou podporou.....	28
1.6.4 Program obnovy venkova (POV)	30
1.7 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	31
II. ANALYTICKÁ ČÁST.....	32
2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU MIKROREGIONU HRANICKO.....	33
2.1 HISTORIE A SOUČASNOST MIKROREGIONU HRANICKO	33
2.2 PROFIL ÚZEMÍ	34
2.2.1 Obyvatelstvo.....	36
2.2.2 Situace na trhu práce, nezaměstnanost	38
2.2.3 Turistika a historické památky	39

2.2.4	Dopravní systém mikroregionu Hranicko	43
2.2.5	Technická infrastruktura	45
2.2.6	Zemědělství	46
2.2.7	Průmysl	48
2.2.8	Služby	49
2.2.9	Životní prostředí	51
2.3	SWOT ANALÝZA.....	52
2.3.1	Silné stránky	52
2.3.2	Slabé stránky	52
2.3.3	Příležitosti	53
2.3.4	Hrozby	53
2.4	SHRNUTÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI	54
III.	PROJEKTOVÁ ČÁST	55
3	PROJEKT STRATEGIE ROZVOJE MIKROREGIONU HRANICKO.....	56
3.1	FORMULACE VIZE ROZVOJE MIKROREGIONU HRANICKO	56
3.1.1	Základní strategické cíle mikroregionu	56
3.1.2	Finanční zdroje pro základní strategické cíle.....	57
3.2	POSÍLENÍ SILNÝCH STRÁNEK.....	57
3.2.1	Projekt výstavby krytého bazénu.....	58
3.2.2	Rozvoj lázeňství.....	59
3.3	ZLEPŠENÍ SLABÝCH STRÁNEK MIKROREGIONU.....	59
3.3.1	Rozvoj cestovního ruchu.....	60
3.3.2	Rozvoj technické infrastruktury	66
3.3.3	Projekt rozvoje bytové výstavby	68
3.4	VYUŽITÍ PŘÍLEŽITOSTÍ	69
3.4.1	Rozvoj malého a středního podnikání.....	69
3.4.2	Projekt posilování spolupráce.....	71
3.5	PŘEDCHÁZENÍ OHROŽENÍ	72
3.5.1	Projekt zlepšení stavu životního prostředí	72
3.5.2	Rozvoj dopravní infrastruktury	74
	ZÁVĚR.....	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	79
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	82
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	83
	SEZNAM TABULEK	84
	SEZNAM PŘÍLOH.....	85

ÚVOD

Téma, které jsem si pro diplomovou práci zvolila je „Projekt strategie rozvoje mikroregionu Hranicko“. Pro zpracování diplomové práce jsem si zvolila mikroregion Hranicko, který je mi velmi blízký, protože již od svého narození bydlím v centru mikroregionu v Hranicích.

Diplomová práce je tématicky rozdělena do tří částí. V první teoretické části jsou popsány obecné poznatky regionálního marketingu tj. úvod do regionálních a právních věd, strategické řízení, regionální rozvoj, program rozvoje obcí, měst a regionu, regionální marketing a regionální politika. Dále je práce věnována druhé analytické části, ve které se zabývám současným stavem mikroregionu Hranicko. Obsahuje historický vývoj, profil území mikroregionu - obyvatelstvo, trh práce, dopravní systém, technickou infrastrukturu, zemědělství, průmysl, služby a životní prostředí. Shrnutí jsem provedla ve SWOT analýze, která uzavírá druhou analytickou část práce. Na základě podkladů zpracovaných ve druhé části jsem se ve třetí projektové části zaměřila na zlepšení situace pomocí navržené strategie rozvoje mikroregionu.

Mikroregion vznikl za účelem koordinační a poradní funkce s úsilím o hospodářský a kulturní rozvoj měst a obcí mikroregionu Hranicko. K dalším souvislostem vzniku mikroregionu patří nejen geografická blízkost, ale i spojení kulturními, historickými tradicemi a také společnými problémy. V průběhu existence mikroregionu se počet obcí v něm sdruženém měnil.

Mikroregion je možno charakterizovat jako turisticky velmi zajímavou oblast. Nalézá se v něm celá řada významně historických a kulturních památek, které jsou zde zastoupeny od hradů a zámků až po tradiční vesnickou lidovou architekturu. Mikroregion oplývá také přírodně atraktivním bohatstvím a zároveň se zde nacházejí místa vhodná pro odpočinek v přírodě nebo u vody až po lázeňské zařízení. Výhodou je blízkost hojně navštěvovaných Beskyd. Všichni turisté, kteří míří do Beskyd musí projíždět mikroregionem Hranicko.

Ve své diplomové práci bych se chtěla zaměřit na snižování regionálních rozdílů a na další rozvoj tohoto území. Jak úspěšné budou rozvojové aktivity a jakým směrem se budou ubírat záleží především na samotných obyvatelích a subjektech mikroregionu.

Cílem rozvoje mikroregionu a tím i mé diplomové práce je zajistit vyvážený a harmonický vývoj a vytvářet lepší podmínky nejen pro život obyvatel. Snahou je posílit společenský život v obcích a koordinovat aktivity vytvářené v rámci mikroregionu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÉ POZNATKY REGIONÁLNÍHO MARKETINGU

1.1 Úvod do regionálních a správních věd

1.1.1 Teorie regionu

Region chápeme jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry. Základy koncepce regionu v geografii tkví v otázce rozdělení zemského povrchu na určité části jako jednoho z cílů geografického výzkumu. [4]

Region je vymezené území s definovanými prvky, ve kterém existuje specifická, funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na rozvoji regionu a zlepšení blahobytu obyvatel. Region tak představuje systém s cílovým chováním. [9]

1.1.2 Struktura regionu

Velmi důležitou vlastností regionů je jejich struktura. Na základě struktury jsou zpravidla rozlišovány dva základní typy geografických regionů, a to: [4]

- Homogenní region – má podobné určité vnitřní charakteristiky vyjádřené pomocí různých identifikátorů, jako je např. úroveň nezaměstnanosti, příjmová úroveň, stupeň zaměstnanosti v určitém odvětví (zemědělství, těžký průmysl, cestovní ruch).
- Heterogenní regiony – se vyznačují nerovnoměrnou vnitřní strukturou a funkční specializací některých částí, takže v nich vznikají růstové póly a periferní oblasti se vzájemnou interakcí.

Funkční regiony vykazují spjatost území pomocí určitých charakteristik a velkou vzájemnou závislost: jako kritérium je např. dojíždění za prací, provázanost průmyslových odvětví, dodavatelské sítě apod. [9]

1.1.3 Hranice regionu

Hranice regionů jsou většinou tvořeny jako hranice přírodní (řeky, hory, pobřeží, moře), historické (bývalá knížectví, království) nebo jako administrativní. Hranice vymezené z hlediska funkce správy a vládnutí vyžadují vytvoření administrativních jednotek na nižší úrovni než je stát. Někdy se jedná o přirozené nebo historické regiony, jindy o administrativní jednotky vytvořené uměle rozhodnutím administrativních orgánů. [9]

Hranice mezi regiony, které vznikly vlivem činnosti člověka, jsou zpravidla ostřejší než přírodní hranice. Avšak většina hranic regionů nemá ráz náhlých přechodů. Okrajové zóny regionů se liší velmi různorodými přechody, posunem nebo propletením složek. [4]

1.1.4 Řád a hierarchie regionů

Jedním z nejdůležitějších úkolů při zkoumání regionální struktury je určení řádu a hierarchie regionů. V práci W. Christallera (1933) byla prokázána hierarchie středisek, byl objasněn vztah středisek vyššího řádu a nižšího řádu a byla provedena klasifikace do čtyř stupňů (vyššího, nižšího, nejnižšího řádu a střediska pomocná). Střediska vyššího řádu mají větší výběr zboží a služeb, střediska nižšího řádu mají výběr menší. Středisek nejnižšího řádu je přirozeně nejvíce. Ve vyšších třídách je středisek postupně méně. Region, kterému střediska poskytují služby, je označen jako zázemí centrálních míst. Zázemí existující u středisek vyššího i nižšího řádu jsou definována vztahem město – zázemí. Zázemí pro zboží vyššího řádu (např. nákladní auta, traktory) jsou větší než zázemí pro zboží nižšího řádu (např. elektrospotřebiče). Všechna místa vyššího řádu zahrnují všechny funkce střediska nižšího řádu.

V praxi je běžně používáno jednoduché označení různých řádů regionů: mikroregiony, mezoregiony a makroregiony. Někdy je též použito názvu subregion k vyjádření hierarchické podřízenosti. V rámci uvedených řádů regionů se mohou dále rozlišovat různé stupně, např. mikroregion 1. stupně nebo 2. stupně. Toto označení řádů je obecné a používá se v konkrétních případech různě (pro vymezení regionů různých měřítek). [4]

1.1.5 Formy sdružení obcí

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. dává širokou možnost se sdružovat, zakládat svazky. Vymezuje, kdy má mít sdružení právní subjektivitu či jaké zvláštní zákony má sdružení při

své činnosti dodržovat. V České republice, tak jako jinde ve světě, můžeme jednotlivá „sdružení obcí“ rozdělit podle zájmů, které obce sjednocují.

Prvou kategorií jsou sdružení řešící určitý věcný problém. Na celostátní úrovni je to Svaz měst a obcí České republiky, který spadá pod mezinárodní pojem „celonárodní asociace“ řešící obecné problémy, především v legislativní oblasti. Dále jsou to například Sdružení lázeňských míst, Sdružení historických sídel, Vodárenská sdružení, Energetická sdružení atd.

Druhou kategorií jsou regionální sdružení obcí. Letitou zkušenost má na příklad Severočeské sdružení obcí nebo Krkonošské sdružení obcí a měst. [7]

Podle Regionální agentury pro rozvoj Střední Moravy (RARSM) význam založení mikroregionu je v podstatě dvojitý. První pro samotné obce, že si mohou uvědomit vazby s okolními obcemi a naučit se těchto vazeb využívat. Druhý význam vzniku mikroregionu je důležitý při zpracovávání strategických rozvojových plánů, a tím opět pro samotné obce, protože na základě těchto plánů a z nich vycházejících projektů bude možné čerpat finanční prostředky z fondů Evropské unie. Základem pro vznik mikroregionu je dobrovolná, ale i nezbytná spolupráce obcí, která je dána spádovostí, historickými i současnými vazbami, společně řešenými problémy, apod.

Finanční prostředky poskytované Evropskou unií nejsou rozdělovány na jednotlivé mikroregiony například podle počtu obyvatel, ale jsou poskytovány na konkrétní projekty většího významu. Pojmem „větší význam“ se rozumí projekt, jehož realizace ovlivní život ve více obcích. Projekty tedy nemohou řešit problémy jednotlivých obcí, ale více obcí současně.

Mikroregiony mohou být zakládány formálně, a to smlouvou o sdružení obcí, dnes je ovšem oblíbenější neformální podoba mikroregionů. K této neformální verzi stačí souhlas obecních zastupitelstev. Mikroregion je zastupován managementem (radou, výborem), který je složen ze 3 - 5 starostů, kteří zastupují ostatní starosty obcí mikroregionu, případně i zástupců jiných institucí (zájmové komory, podnikatelé a další).

První navržená podoba mikroregionů nemusí nakonec takto vůbec vypadat. Záleží na každé samotné obci kam patří podle vztahů dříve vyvinulých. Jedna obec může být dokonce i ve více mikroregionech. Také může dojít například k tomu, že vznikne jeden mikroregion ze dvou původně zamýšlených apod. [17]

1.2 Strategické řízení

Někteří odborníci odhadují, že rozhodování uskutečňovaná na strategické úrovni řízení ovlivňují úspěšnost podnikání až z 80 %. Všeobecně je možno říci, že podnikatelský úspěch v tržním hospodářství závisí hlavně na včasném předvídání tržních příležitostí a řešení potenciálních problémů strategického charakteru. [10]

1.2.1 Strategické řízení, strategie

Ideální model strategického řízení firmy (institucí) zřejmě neexistuje. Odborníci se ale shodují na tom, že strategické řízení by mělo být uskutečňováno v určitých, logicky navazujících krocích. Strategický management by měl být chápán jako nikdy nekončící proces, posloupnost opakujících se a na sebe navazujících kroků, počínajících vymezením poslání firmy, jejich cílů, strategickou analýzou a končících formulací možných variant řešení (strategií), výběrem a implementací optimálních strategií, kontrolou a korekcemi průběhu jejich realizace.

Každá firma byla založena a existuje proto, aby naplánovala určité poslání – výrobu či poskytování služeb svým zákazníkům. Toto poslání (mise) koresponduje se základními představami (vizí) zakladatelů firmy o tom, co bude předmětem podnikání, jací budou zákazníci firmy, jaké potřeby a jakými výrobky a službami bude firma potřeby svých zákazníků uspokojovat.

Ústřední pojem strategického řízení – strategie – úzce souvisí s cíli, které firma sleduje. Obecně můžeme říci, že cíle jsou žádoucí budoucí stavy, kterých má být dosaženo. Strategie vyjadřují základní představy o tom, jakou cestou budou firemní cíle dosaženy. Strategické cíle je zpravidla v průběhu času nutno přizpůsobovat měnícímu se podnikatelskému prostředí, případně tomu, jak (úspěšně či neúspěšně) jsou stávající cíle realizovány. [10]

1.2.2 Strategická analýza okolí firmy

Okolí firmy je nutno důkladně monitorovat a systematicky analyzovat. Výzkumy rovněž potvrzují, že podniky, jejichž strategie jsou více přizpůsobeny realitě jejich okolí, jsou úspěšnější.

Strategická analýza okolí je proces, pomocí něhož strategové okolí firmy monitorují, a zjištěné skutečnosti vyhodnocují tak, aby v konečné fázi byli schopni určit příležitosti a

hrozby, které jednotlivé faktory okolí pro podnik představují. Analýza vnějšího prostředí by měla být zaměřena především na odhalení vývojových trendů, které mohou firmu v budoucnu významněji ovlivňovat.

Analýza firemního okolí by měla být uskutečňována ve třech základních, navazujících krocích:

- Analýza dosavadní strategie a nejdůležitějších předpokladů o vývoji okolí, za nichž byla zformulována. V této fázi je rovněž nutno zjistit, jak je současná strategie naplňována.
- Identifikace současného stavu a předpověď vývoje okolí. Zde je nutno především hledat odpověď na otázku, jaké jsou předpoklady a předpovědi dalšího vývoje firemního okolí. Je možno v budoucnu očekávat významné změny postavení firmy v jejím okolí?
- Ocenění (ohodnocení) významu identifikovaných změn pro další strategický rozvoj firmy, určení nových příležitostí a hrozeb. V tomto kroku je nutno si položit i otázky, zda změny ve stávajících strategických cílech jsou nutné a zda tyto změny budou redukovat identifikované strategické mezery, případně eliminovat potenciální hrozby.

Pro strategická rozhodování v reálných situacích v mnoha případech není k dispozici dostatek potřebných informací. Strategická rozhodování potom nemohou být optimální. Jednou z častých chyb je to, že strategické analýzy jsou příliš zaměřovány na „status quo“, tj. na současnou výchozí situaci. Při strategické analýze by však mělo jít vždy především o to identifikovat významnější dynamické jevy a procesy změn, jejichž působení sice v současnosti nemusí být významné, ale které budou určovat situaci firmy v budoucnosti.

[10]

1.2.3 Výběr optimální strategie

Výběr strategie je složitým rozhodovacím procesem, při němž dochází postupnou selekcí možných strategických alternativ a variant k výběru strategie, dávající největší záruku, že v ní bude dosaženo vytyčených strategických cílů.

Stratégové proto většinou zvažují pouze ty alternativy a varianty, které jsou schopni zformulovat, o kterých si myslí, že budou fungovat, které nezahrnují velké změny vzhledem k dosavadnímu vývoji, případně ty, které jsou jim navrženy jejich podřízenými. [10]

1.3 Regionální rozvoj

1.3.1 Podpora regionálního rozvoje v České republice od roku 2000

V roce 2000 vstoupila v platnost řada zákonů, které upravují postavení krajů a jejich úlohu v regionálním rozvoji ČR. Pro realizaci regionální politiky je základním zákon o podpoře regionálního rozvoje (zákon č. 248/2000 Sb.), který definuje základní pojmy regionální politiky:

- Regionální politika představuje koncepční a výkonnou činnost státu a regionálních orgánů, která stanovuje hlavní směry a strategické cíle regionálního rozvoje na celostátní a regionální úrovni a vytváří metody a postupy k zajištění realizace těchto cílů.
- Regionálním rozvojem se rozumí růst ekonomického potenciálu regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti a životní úrovně jejich obyvatel, přispívající k sociálně ekonomickému rozvoji celé země.
- Cílem podpory regionálního rozvoje pak je přispívat k vyváženému rozvoji regionů a snižování rozdílů mezi úrovněmi jejich rozvoje.
- Státní podpora regionálního rozvoje se zaměřuje na podporu vybraných typů regionů, kterými jsou regiony se soustředěnou podporou státu, tj. strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a venkovské regiony, a na ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů.

- Region je chápán jako územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, obcí, nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován podle tohoto zákona.
- Strategie regionálního rozvoje je střednědobý dokument na období 3 – 7 let, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje.
- Státní program regionálního rozvoje je střednědobý dokument, který stanoví zaměření podpory regionálního rozvoje pro jeden nebo společně pro více podporovaných regionů.
- Hospodářská a sociální soudržnost je opatření k vyrovnávání rozdílů mezi regiony v rámci Evropských společenství.

Zákon obsahuje všechny základní principy regionální politiky EU (např. princip programování, princip partnerství, princip koncentrace atd.). Zákon specifikuje institucionální zajištění české regionální politiky i politiky hospodářské a sociální soudržnosti (slučitelnost s EU). Zákon také definuje oblasti podpory regionálního rozvoje, které by měly být zajišťovány nejen z úrovně krajů, ale s využitím zdrojů a prostředků na národní úrovni a s účastí všech aktérů v regionálním rozvoji. Mezi tyto oblasti patří:

- a) rozvoj podnikání,
- b) rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce,
- c) výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu,
- d) rozvoj cestovního ruchu,
- e) zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti,
- f) rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a kultury,
- g) rozvoj občanské vybavenosti, zařízení pro tělovýchovu, sport, mládež a aktivity občanů,
- h) rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci,

- i) zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb,
- j) opatření k ochraně životního prostředí a omezování narušujících životní prostředí,
- k) vznik právnických osob a tvorbu programů v regionu sloužících k jeho celkovému rozvoji,
- l) provádění pozemkových úprav,
- m) dosažení dalších cílů u regionů,
- n) dosažení jiných cílů stanových v programu rozvoje územního obvodu kraje.

Rok 2000 byl z hlediska regionální politiky v ČR přelomovým z důvodů přijetí řady programových dokumentů regionálního rozvoje. [9]

1.3.2 Přístupy k řešení regionálního rozvoje

Úspěšné řešení regionálního rozvoje se opírá o celou řadu metodologických postupů, přístupů a procedur. Systém přístupů aplikovaný ve sféře regionálního rozvoje chápeme jako využívání organizovaných (uspořádaných) znalostí a jejich tvůrčí zhodnocení. Především jde o vědeckou metodologii. Vědecký přístup k regionálnímu rozvoji má svou vlastní strukturu, přičemž se opírá o techniky, metody, principy, koncepce, hypotézy a teorie. [4]

1.3.3 Strategické plánování a regionální rozvoj

Obecně platí, že většina územně správních jednotek se zabývá regionálním rozvojem, případně regionálním plánováním. Právě regionální plánování je specifickým případem strategického plánování. Strategické plánování se při utváření koncepcí rozvoje měst a obcí postupně stalo významným předmětem zájmu jejich představitelů. Prvořadým zájmem každého města či obce je důstojně obstát ve vzájemné konkurenci měst a obcí, a proto nezbytně potřebují strategii, jak dosáhnout požadovaného rozvoje. Strategické plánování v podstatě spojuje naši výchozí pozici s tím, kam chceme dojít. Používá k tomu výběr směrů a cílů, a volbu aktivit (strategie) k jejich dosažení

Strategické plánování je také chápáno jako moderní způsob, jak definovat koncepce rozvoje a cíle určité entity (města, regionu, firmy atd.). Strategické plánování lze výhodně používat k plánování rozvoje měst a regionů.

Strategické plánování – v našem případě regionální povahy – je tedy orientováno na dlouhodobé cíle. Povaha těchto cílů znamená současně velkou míru nejistot a rizik, zatěžujících pravděpodobnost úspěšnosti realizace plánů. Proto musí být strategické plánování dostatečně flexibilní a adaptovatelné na možné změny vstupních podmínek. Za jednu ze základních charakteristik strategického plánování lze také považovat to, že jde o plánování v podmínkách značné neurčitosti prostředí. To si vyžaduje uplatnění systematického přístupu, zejména při identifikaci a analýze vnějších faktorů a jejich konfrontaci s vnitřními kapacitami sledovaného objektu (jevu). V současném moderním pojetí je proto strategické plánování také chápáno jako systematický proces který zahrnuje výběr cílů, úkolů a činností potřebných k jejich dosažení.

Strategický plán je více zaměřen na rozvoj společenské a ekonomické sféry a jejich vztahu k danému území. Obsah tohoto strategického programu rozvoje není stanoven žádným závazným předpisem. Na rozdíl od územního plánu, jehož obsah a způsob pořízení je přesně definován stavebním zákonem, dá se strategické plánování lépe přizpůsobit konkrétním místním potřebám. Ale častá výjimečnost obsahu, formy a využití strategických programů rozvoje zase brání jejich funkčnímu provázání se sousedícím územím obcí v rámci vyšších celků (regionů). K základním etapám procesu strategického plánování patří analýza, strategie a programy, a v neposlední řadě i realizace (schvalování, kontrola, realizace). [4]

1.3.4 Regionální strategie

Regionální strategie, jako jeden z důležitých předpokladů (resp. součástí) regionálního plánování, představuje zcela konkrétní formu participace státní správy, samosprávy, podnikatelských subjektů, nejrůznějších občanských iniciativ a obyvatel vůbec (konsensu) na formulování vizí, směrů a cílů rozvoje socioekonomické struktury v konkrétním území. V nejobecnější rovině je strategie definována jako určení základních dlouhodobých cílů, a stanovení nezbytných činností a zdrojů k dosažení těchto cílů. Jinak řečeno – regionální strategie není nic jiného, než poskytování organizovaného prostoru k uvědomění si (reflexi), v jakém stavu se území (obec, region) v současnosti nachází, a v jakém prostředí bude

muset v budoucnu obstát, včetně toho, v jakém stavu bychom je chtěli za pár let mít – a jak je možné toho dosáhnout.

U regionálních strategií je za dlouhodobý základní cíl ve smyslu racionálního, plánovitého uvědomování si příležitostí obecně považován celkový sociálně ekonomický rozvoj regionu, obce či města, a předpoklady zajišťující uvedený rozvoj, a to v časovém horizontu nejméně pět, lépe však deset a více let. Podstatnou charakteristikou regionální strategie je také její kompletnost a integrální charakter. Regionální strategie se totiž na rozdíl od odvětvových zabývají všemi podstatnými sférami života obce, města či regionu i jejich přírodními, technickými, sociálními, kulturními a ekonomickými podmínkami ve vzájemné provázanosti (včetně zpětných dopadů života obce, města či regionu na jejich stav). Dalším významným aspektem charakteristiky regionálních strategií je rozlišení jejich regionální či lokální dimenze, což souvisí s obecnou specifikou regionálních, resp. lokálních jevů, procesů či složek regionalistiky jako takové. Zde si představíme tři hierarchické úrovně:

- makroregionální – odpovídající úrovni celého českého státu s jeho regionální politikou,
- regionální – v současné době již formálně i fakticky představované jednotlivými kraji (NUTS III) a regiony soudržnosti (NUTS II) s jejich strategiemi rozvoje,
- mikroregionální až lokální – např. zastupované obcemi, s jejich zákonem vymezenou povinností zpracovávat střednědobé (až dlouhodobé) plány, tedy programy rozvoje svých územních obvodů (viz kapitola o programech rozvoje).

Základem každé regionální strategie by se v současnosti měla stát orientace na dosažení dynamické až akcelerační rozvojové trajektorie v časovém horizontu roku 2006, příp. 2010, jako jeden ze základních předpokladů připravenosti ČR a možnosti využití prostředků ze strukturálních fondů EU. Současně by měla regionální strategie, formulovaná v těchto intencích, plně respektovat výchozí principy regionální politiky ČR. Oběma těmito požadavkům musí samozřejmě vyhovovat, resp. se podřídít, také vnitřní struktura obsahu regionálních strategií a navazujících dokumentů. [4]

1.4 Programy rozvoje obcí, měst a regionu

1.4.1 Program rozvoje regionu

Návrh programu rozvoje regionu se většinou zpracovává na podnět orgánu státní správy, sdružení obcí a regionální samosprávy, a za eventuální podpory centrální státní správy, např. Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Zaměření a struktura programu vyplývají jednak z požadavků zadavatele, jednak z aplikace přístupů k regionální politice běžných v Evropské unii a zároveň z příslušné české legislativy.

Cílem programu rozvoje regionu je diagnostikovat území, identifikovat rozvojové předpoklady a problémy, vypracovat strategii regionálního a municipálního rozvoje regionu a poskytnout náměty na projekty k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje regionu a jeho částí (mikroregionů a rozvojových center), včetně přiměřeného stanovení priorit prostorového rozvoje socioekonomických aktivit nadmístního, příp. nadregionálního významu v určitých časových horizontech.

Výsledný materiál by měl umožnit, aby pro akceleraci podnikání a usměrnění vývoje osídlení příznivým směrem byly vhodnou aktivizací vytvořeny předpoklady a možnosti regionálního a lokálního rozvoje. Materiál by měl současně umožnit, aby byl budoucí rozvoj podnikání a osídlení v podstatě ohleduplnější ke kvalitám životního prostředí, tj. i ke krásám volné a obydlené krajiny, než tomu bylo před rokem 1990. Zároveň by měl respektovat principy trvale udržitelného rozvoje.

Návrh programu rozvoje regionu zpravidla sestává ze dvou částí:

- První část obsahuje podrobné analýzy (SWOT analýza) a hodnocení mikroregionů a rozvojových center.
- Ve druhé části jsou uvedeny předpoklady, problémy, projekty a strategie rozvoje.

V přílohách programu by měly být podrobně dokumentovány dílčí výsledky. Programy rozvoje se zpracovávají pro různě stanovené či definované regiony. Jednak se vychází ze správních regionů, např. krajů, regionů NUTS II, nebo může jít o sdružení obcí do

mikroregionů, což už je v podstatě volnější pojetí. Nebo lze prakticky „libovolně“, účelově (bez přímé vazby na správní hranice) vymezit regiony pro řešení nejrůznějších problémů, např. cestovního ruchu, dopravy, ochrany přírody. Při účelovém vymezení regionu je však třeba respektovat určitá pravidla, mj. určité uzavřenosti, příp. funkčnosti takto stanoveného regionu. [4]

1.4.2 Účel programu a možnosti jeho využití

Program rozvoje regionu (dále budeme užívat označení „program“) je koncipován jako dokument střednědobé až dlouhodobé koordinace veřejných a soukromých aktivit ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru na území regionu.

Ve své výsledné podobě představuje vnitřně konsistentní názor na možnosti a předpoklady rozvoje regionu, jeho dílčích částí (mikroregionů) a nejvýznamnějších měst a obcí. V tomto smyslu chápeme existenci programu jako jednu ze základních podmínek reálného řízení a koordinace rozvoje území regionu. [4]

1.5 Regionální marketing

1.5.1 Charakter a obsah marketingového plánu

Podle Philipa Kotlera patří marketingový plán mezi nejdůležitější výstupy marketingového procesu. Jeho jednotlivé části jsou:

- Shrnutí a stručný obsah. Marketingový plán by měl začínat přehledným souhrnem plánovaných cílů a doporučení. Souhrn umožňuje prezentovat klíčové záležitosti, které marketingový plán obsahuje. Následující obsah poskytuje přehled jednotlivých částí marketingového plánu.
- Současná marketingová situace. Tato část marketingového plánu slouží k prezentaci základních údajů o prodeji, nákladech, ziscích, trhu, konkurenci, distribuci a mikroprostředí. Data bývají převzata z informačních databází produktových manažerů.

- Analýza SWOT a analýza souvislostí. Po shromáždění údajů o stávající marketingové situaci mají manažeři za úkol identifikovat hlavní příležitosti a hrozby spolu se slabými a silnými stránkami.
- Cíle. Na základě výsledků předchozí analýzy by měli manažeři stanovit finanční a marketingové cíle.
- Marketingová strategie. Představuje široký marketingový přístup, který bude využíván pro dosažení stanovených cílů.
- Akční programy. Součástí marketingového plánu musí být specifikace marketingových strategií pro dosažení vytčených cílů. Pro každý prvek marketingové strategie je třeba znát odpověď na tyto otázky: Co se má dělat? Kdy se to má dělat? Kdo to bude dělat? Kolik to bude stát?
- Prohlášení o projektovaném zisku. Prognóza očekávaných finančních výsledků.
- Kontrola. Poslední část marketingového plánu určuje, jak bude sledováno a vyhodnocováno plnění plánu. Obvykle bývají cíle a rozpočty rozvrženy na kratší období, tj. například do měsíců nebo čtvrtletí. Manažeři tak mají možnost průběžně sledovat, zda jsou skutečné výsledky v souladu s plánem. Součástí kontrolní části bývá i plán, jak reagovat na nepředvídatelné události. [2]

1.5.2 Strategické plánování obce

Strategické plánování obce je určitou modifikací strategického plánování podniku. Strategický plán má úzký vztah k územnímu plánu obce, který má dlouhodobou platnost 10 let, nicméně ho lze pružně doplňovat. Marketingová strategie obce spočívá pak především v rozhodování o zaměření jednotlivých subjektů plánu (volbě trhu) a míře využití nástrojů marketingového plánování a marketingového mixu při plnění plánu.

Postup vytváření strategie obce se v zásadě neliší od vytváření strategického plánu podniku. Specifika strategie obce spočívá ve značném množství subjektů, jejichž stávající činnost a vývoj je nutno brát v úvahu při vytváření strategie obce a v různé míře jejich závislosti (nezávislosti) na obce. Problémem jsou mnohdy konfliktní zájmy, které se budou zpravidla odrážet i při stanovení strategie obce. Tvorba marketingové strategie pak vychází

ze strategie obce, která není myslitelná bez představy o tom, jakou obec chceme v budoucnosti mít, vize obce. K realizaci využívá nástrojů marketingového mixu, proto hovoříme o marketingové strategii. [3]

1.5.3 Vytvoření vize obce

Každá strategie je nástrojem k dosažení určitého cíle. Co je cílem managementu města, obce nebo regionu? Ze zkušeností víme, že každý může mít jiná očekávání, jiné představy, jiné vize.

Vize obce by tedy měla být průnikem různých názorů všech zúčastněných subjektů a měla by vyjadřovat stávající představy a zájmy, např.:

- obec s přitažlivým, bezpečným a zdravým prostředím,
- obec, kde nejsou bezdomovci,
- obec, odkud se občané a podniky nesnaží odejít, ale kam spíše přicházejí,
- obec, kde každý nalezne bydlení a slušný příjem,
- obec poskytující příležitosti pro rozvoj podnikání,
- obec s dobrou komunikací a infrastrukturou,
- kulturní obec.

Jestliže má vedení obce nalézt uskutečnitelnou vizi, musí ji sdílet základní složky vytvářející příslušnou komunitu, tj. místní občasně, nejvýznamnější zájmové skupiny, politici a podnikatelé. Vize vyžaduje aktivní podporu a vysokou míru zapojení.

Dosažení takové vize je dlouhodobým cílem, jehož vytváření však již začíná v důsledku inovativního procesu marketingu obce. Cílem marketingové strategie obce je pak vytvoření takové strategie, která dokáže „prodat“ celou obec, její část nebo jednotlivá místa příslušným tržním segmentům pro jejich různé aktivity (bydlení, spotřebu, produkci).

Úspěšný rozvoj vyžaduje strategii. Podpora této strategie dosahuje často za hranice příslušného města či obce. Různá města a obce mohou mít podobné vize (je tomu tak i u ziskových organizací). Podstatné je, že především marketingové strategie se liší, protože

každé město i obec jsou jiné. Cílem marketingu je uvést v soulad poptávku a nabídku, tj. pochopit potřeby a zjistit, jakým způsobem je lze transformovat na reálnou poptávku. Z hlediska dalšího ekonomického rozvoje a přitažlivosti měst a obcí je nutno posílit jejich konkurenceschopnost. Po stanovení vize obce je nutno definovat způsoby, jak této vize dosáhnout, posláni (cíle), strategie a metody vedoucí k těmto cílům. [3]

1.5.4 Strategický plán, jeho monitorování a aktualizace

Strategický plán obce obsahuje výběr proveditelných cílů podle problémových okruhů a pořadí jejich významu. Součástí je také časový harmonogram plnění strategického plánu, jeho organizační zabezpečení včetně určení zodpovědnosti a pravomocí za plnění jednotlivých cílů. Kritéria výběru cílů jsou nejen výsledkem expertní úvahy, především je ovlivňuje studie proveditelnosti cílů, která některé cíle předem vyloučí. Komise by měla pomáhat při organizačním zabezpečení plánu, seznámit se s jeho realizátory a sledovat i plnění, přestože to by mělo být hlavním úkolem zastupitelstva obce.

Vzhledem k měnícím se vnějším i vnitřním podmínkám není možné, aby strategický plán obce nedoznal v průběhu času změn. Naopak, bylo by vhodné reagovat na každou změnu vnějších i vnitřních faktorů, především ekonomických, které ovlivňují vývoj obce. To však neznamená, že důvodem ke změně by automaticky měly být politické změny ve vedení obce. [3]

1.5.5 Marketing strategie města a obce

Vytvoření strategie ani její provádění by nebylo dostatečně účinné, pokud by se o něm nedozvěděly zainteresované subjekty – zákazníci obce. Kromě toho musí mít zájem i na realizaci strategie. Proto je nutno určité produkty, které budou výsledkem strategie, komercializovat a propagovat, jinými slovy provádět marketing strategie města nebo obce s pomocí již uvedených nástrojů marketingového mixu. Strategie obce musí její představitelé jednak vytvářet spolu s občany a s podniky a musí ji dokázat všem dostatečně srozumitelně sdělit. Pozornost je nutno věnovat především komercializaci průmyslových zón jako nástroje přilákání potenciálních investorů do obce. Jedním z výsledků procesu vytváření strategie, především SWOT analýzy, je nalezení konkurenční výhody obce. Tuto výhodu musí obec v rámci své strategie prodat – jinými slovy sdělit ji veřejnosti. Marketingový mix obce obsahuje prvek partnerství. Partnerství se používá především při

vytváření strategie, ale bez rozsáhlé spolupráce se všemi zainteresovanými subjekty v obci není možná ani její úspěšná realizace. [3]

Komercializace průmyslových zón

V poslední době se v České republice stejně jako v mnoha vyspělých zemích již dlouhou dobu hovoří o vzniku průmyslových zón jako nástroje oživení místní ekonomické činnosti a především vytváření pracovních míst. Průmyslové zóny seskupují na svém veřejnými službami poměrně dobře vybaveném území průmyslové podniky nebo sklady. Tyto zóny mohou být stejně jako v zahraničí zřizovány státem nebo sdružením vzniklým za účelem spolupráce (partnerství) místní správy s hospodářskou komorou nebo jednotlivými soukromými subjekty, případně univerzitami. Zatímco ve velkých městech platí investoři za metr čtvereční pozemku velmi vysoké ceny, lze pozemky v menších městech získat poměrně levně. Některé obce průmyslové zóny (nebo parky) nabízejí zdarma. Kromě toho vzniká ve většině zemí mezi menšími městy konkurence, která případné nízké ceny tlačí ještě dolů. Pomoc státu podnikatelům, kteří se rozhodnou usídlit v průmyslové zóně spočívá např. v půjčkách se sníženou úrokovou mírou, subvencím místním sdružením nebo přímou podporou podnikatelů.

Samotné vybavení průmyslové zóny představuje pro podnikatele zdarma získanou výhodu, která je však často nezbytným minimem, za které je podnikatel ochoten do místa přinést tak potřebné pracovní příležitosti. Mnohé obce však nedokáží své nabízené průmyslové zóny komercializovat, tj. přilákat do nich podnikatele. Proto jsou často konzultováni marketingoví specialisté, kteří pomáhají definovat charakteristické vlastnosti zóny a posléze její komercializaci. [3]

1.6 Regionální politika

Regionální politika je v Evropě i v České republice obecně chápána jako činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje. Cílem regionální politiky je, aby regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využíván.

Přístup k této problematice vychází z poznání, že samotné tržní prostředí mnohdy nestačí k tomu, aby byl zabezpečen vyvážený rozvoj na celém území státu. Chce-li stát

vytvořit rovné šance pro obyvatele všech regionů, musí tedy v určité míře přijímat opatření na státní, regionální a nadnárodní úrovni (zejména činnost Evropské unie), která povedou ke zmírnění meziregionálních rozdílů. Rozsah této podpory bývá logicky větší v zemích, kde jsou tyto rozdíly velké. V rámci regionální politiky se realizují vedle celoplošných regionálních rozvojových programů také programy pro regiony se soustředěnou podporou státu a programy přeshraniční spolupráce. Tyto programy jsou zaměřeny především na podporu a rozvoj malého a středního podnikání, cestovního ruchu, na rozvoj infrastruktury, občanské vybavenosti a služeb, na ochranu životního prostředí, zkrátka na zvyšování kvality života v regionech v tom nejširším slova smyslu. [1]

1.6.1 Definice regionální politiky

Definice regionální politiky existuje celá řada, přičemž žádná z nich nebyla akceptována za všeobecně přijatelnou. Přesto lze velmi obecně regionální politiku definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.

V tomto pojetí definují regionální politiku N. Vanhoven a L. H. Klaassen i P. Hall. Uvádí definici, v níž „regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů“. Rozlišují pět fází:

- Definování regionálních problémů, včetně jejich původu.
- Definování cílů, pokud možno kvantifikovatelných.
- Definování strategie, jež bude nutno uplatnit.
- Identifikace nástrojů, které bude nutno použít.
- Vyhodnocení použité politiky.

Definování regionální politiky ve většině evropských zemí vychází z podpory rozvoje problémových regionů, včetně snahy redukovat meziregionální difference.

Vychází se z toho, že restrukturalizace zatěžuje často regionální rozvoj tak významně, že regiony nejsou schopny zvládnout nezbytné strukturální změny vlastními silami. Z pohledu národního hospodářství má potom větší smysl poskytovat regionům, jež jsou velmi výrazně zatíženy strukturálními změnami, regionální výpomoc pro tuto restrukturalizaci a pro podporu konkurenceschopných aktivit, než vyplácet ohroženým odvětvím nebo podnikům dotace pro jejich zachování nebo činit protekcionistická opatření. Souběžně s tímto pojetím cíleného snižování regionálních disparit je sledován cíl celostátní výkonnosti ve všech regionech státu včetně efektivnějších alokací regionálních zdrojů tak, aby se maximalizovala efektivnost celého národního hospodářství.

Na základě zkušeností z jednotlivých členských států i celé Evropské unie lze výstižně regionální politiku charakterizovat jako určitou koncepční a cílevědomou činnost jisté veřejné autority (místních a regionálních orgánů, vlád, řídicích orgánů EU) usilující o eliminaci negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného ekonomického rozvoje a probíhajících strukturálních změn. Regionální politika má tedy za úkol korigovat ve sféře prostorové alokace ekonomických zdrojů některé důsledky působení tržního mechanismu, jež jsou pro danou společnost z různých důvodů (ekonomických, sociálních aj.) nepřijatelné a jež mohou v dalším období vést k neúplnému využívání dostupných zdrojů. [6]

1.6.2 Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle regionální politiky vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky, přičemž pro jednotlivá časová období dochází k jejich konkretizaci pokud možno tak, aby bylo možno kontrolovat jejich splnění a souběžně hodnotit účinnost použitých nástrojů. Konkrétní cíle bývají například formulovány jako snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení úrovně hrubého domácího produktu (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech. Jako dílčí bývají formulovány cíle povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu, zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou, povzbudit bytovou výstavbu v regionu, zkvalitnit ekologickou situaci v regionu apod.

Z cílů regionální politiky jsou pak zpravidla odvozovány nástroje regionální politiky. K základním opatření státní regionální politiky náleží tradičně zainvestování regionu technickou infrastrukturou. Nástroje regionální politiky jsou zpravidla zaměřeny na přitažení

kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, doosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu. Lze je členit do tří hlavních skupin:

- makroekonomické nástroje (jejich užití je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance),
 - o fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech),
 - o monetární politika (usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech aj.),
 - o protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech).
- mikroekonomické nástroje (jde o ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci),
 - o realokace pracovních sil (např. částečná úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí či podpora při nákupu nového bytu),
 - o realokace kapitálu (kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu apod.).
- ostatní nástroje spíše výjimečné použití,
 - o administrativní nástroje (správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území),
 - o institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury).

Nejvíce se osvědčily zvýhodněné úrokové podmínky a investiční dotace, příp. některé typy subvencí. [6]

1.6.3 Programy pro regiony se soustředěnou podporou

V České republice bylo přijato členění dle zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje na následující regiony se soustředěnou podporou státu:

- *Strukturálně postižené regiony*, ve kterých se soustřeďují negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce a rozvoj podnikání.
- *Hospodářsky slabé regiony*, které na základě ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje vykazují podstatně nižší úroveň rozvoje než je průměrná úroveň v České republice. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce, hospodářskou úroveň a strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel.
- *Venkovské regiony*, které jsou charakterizovány nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména vývoj počtu obyvatelstva, strukturu jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských sídlech.
- *Ostatní regiony*, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, například pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby, regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice. [9]

Podpora hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů - pro tyto regiony byly zpracovány regionální programy podpory rozvoje. Cílem těchto programů je především vytváření nových pracovních míst, což má vést ke snížení nezaměstnanosti, a také zlepšení podmínek pro výstavbu infrastruktury pro malé a střední podnikání a pro cestovní ruch. V letech 2000 – 2001 byla nejvýraznější podpora směřována do NUTS II Moravskoslezsko a Severozápad, kam uvolnilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ze své rozpočtové kapitoly více než 1 mld. Kč. [1]

NUTS jednotky v ČR

Na vysvětlení, **NUTS** je zkratka pro **Nomenclature des Unités Teritoriales Statistiques** neboli územní statistické jednotky, které slouží k posouzení toho, kdo a jaké prostředky potřebuje. Jsou nezbytné kvalitní rozborů a analýzy.

Existuje pět velikostních jednotek NUTS (I. – V.), které jsou zároveň územně statistickými jednotkami, pro něž se zpracovávají regionální operační plány k poskytování podpor ze strukturálních fondů.

NUTS I - Česká republika

NUTS II - region soudržnosti – sdružení jednoho, popřípadě více krajů

NUTS III – kraj (Vyšší územní samosprávné celky)

NUTS IV - okres

NUTS V – obec

[1], [8]

1.6.4 Program obnovy venkova (POV)

Mezi nejvýznamnější celoplošné regionální rozvojové programy České republiky patří „Program obnovy venkova“. Byl schválen vládou v roce 1998 a věcně navazuje na „Program obnovy vesnice“, který spatřil světlo světa hned na začátku 90. let. Bez nadsázky lze říci, že se vznikem Ministerstva pro místní rozvoj ČR dostal původní, lehce stagnující program nové impulsy. Postupně se do něj zapojila převážná většina obcí venkovského charakteru.

„Program obnovy venkova“ ve vší své pestrosti sleduje jeden základní cíl, a tím je celková obroda duchovní, společenské a ekonomické stránky života na venkově tak, aby se vesnické oblasti znovu staly přitažlivým místem nabízejícím plnohodnotný život, který by byl v základních směrech srovnatelný se životem ve městech, při samozřejmém zachování přirozených výhod venkovského prostředí.

Tento program podporuje obyvatele venkovských obcí a jejich samosprávy, aby především vlastními silami a s využitím státních dotací usilovali o obnovu venkovské zástavby, občanské vybavenosti, veřejných prostranství a zeleně, o celkově harmonický

rozvoj zdravého životního prostředí a udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny. [1]

1.7 Shrnutí teoretické části

Cílem teoretické části diplomové práce bylo zpracování teoretických poznatků regionálního marketingu. V této části jsem popsala úvod do regionálních a právních věd, strategické řízení, regionální rozvoj, program rozvoje obcí, měst a regionu, regionální marketing a regionální politiku.

Regionální věda má za úkol sledovat difference v jednotlivých regionech a jejich snahou je snižovat rozdíly a podporovat regiony s nižší úrovní. Tento trend je shodný s úkoly regionální politiky v Evropské unii, která se snaží spolu s členskými zeměmi o vyrovnaní disparit mezi příhraničními regiony, aby měly shodné šance a možnosti k využívání svých potenciálů. Regionální marketing pomáhá k efektivnímu provádění vytyčených cílů, které si strategické týmy předdefinovaly. Cílem všech zúčastněných subjektů je zajistit vyvážený a harmonický rozvoj regionů, států a současně i celé Evropské unie.

Od roku 1998 došlo k zásadnímu obratu v rozvoji regionální politiky. Ke zvýšení úrovně slabých regionů přispívá i Evropská unie svými finančními prostředky, které svým členským státům poskytuje. Pro čerpání této finanční pomoci je zapotřebí zpracovat požadovaný strategický dokument, který musí mít každý region či obec při žádosti o pomoc nejen z Evropské unie k dispozici.

II. ANALYTICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU MIKROREGIONU HRANICKO

2.1 Historie a současnost mikroregionu Hranicko

Spolupráce obcí začala v roce 1998 setkáním starostů obcí. V roce 1999 bylo založeno Sdružení obcí mikroregionu Hranicko dle občanského zákoníku. Vzniklo za účelem koordinační a poradní funkce s úsilím o hospodářský a kulturní rozvoj měst a obcí mikroregionu Hranicko. Sdružení tvořilo 33 měst a obcí.

Na podzim roku 2001 probíhala jednání ve věci dalšího postupu spolupráce obcí mikroregionu Hranicko a byly navrženy dva způsoby spolupráce:

- 1) Širší spolupráci mezi zúčastněnými obcemi dle § 46 odst. 2 zákona o obcích, např. na základě smlouvy o spolupráci.
- 2) Ponechání spolupráce formou sdružení mikroregionu Hranicko, toto bylo podmíněno v návaznosti na § 151 zákona o obcích uzavřením nové zakladatelské smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí zpracované v souladu s ustanovením § 50 odst. 2 zákona, na základě schválení v jednotlivých zastupitelstvech. Transformační ustanovení § 151 odst. 5 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích se týkalo všech registrovaných zájmových sdružení právnických osob, složených pouze z obcí a založených v minulosti obcemi podle § 20f a následně občanského zákoníku.

Nová zakladatelská smlouva byla podepsána dne 17.12.2001. Transformace byla vzata Okresním úřadem Přerov na vědomí dne 19.12.2001.

U vzniku mikroregionu bylo 25 obcí. V průběhu existence mikroregionu se členská základna obcí měnila. Některé obce do mikroregionu dodatečně přistoupily při jeho zakládání. V roce 2004 jedna obec vypověděla své členství ze svazku a naopak jedna obec v roce 2005 do svazku vstoupila.

Díky podpoře Evropské unie začal v mikroregionu Hranicko od nového roku 2005 působit sekretariát se třemi pracovníky, kteří mají za úkol do poloviny roku 2005 připravit

až osm sub-projektů, mezi které bude rozděleno až 26 mil. Kč. Pracovníci budou také pomáhat obcím, podnikatelům a neziskovým organizacím při přípravě projektů významných pro rozvoj regionu.

Projekt, který poběží na Hranicku celé 3 roky, je nazván „Inovace a efektivní využívání zdrojů jako prostředek trvale udržitelného rozvoje (INNOREF)“ a je financován z programu EU s názvem Interreg IIIc. Díky dotaci bude moci mikroregion podpořit záměry neinvestičního charakteru, na které se většinou nedostávají peníze na vypracování studií k různým ožehavým problémům regionu atd. Podle informací z technického sekretariátu ve Vídni, který má administraci programu Interreg IIIc na starosti se jedná o vůbec největší projekt na území nově přistupujících zemí.

Program Interreg IIIc podporuje evropská projektová partnerství mezi městy, regiony a jinými subjekty činnými v městském a regionálním rozvoji. Cílem programu je iniciovat intenzivnější výměnu zkušeností a vypracovávání společných strategií a aktivit v oblasti regionálního rozvoje. Do projektu INNOREF jsou zapojeny region Friuli Venezia Giulia a region Umbria z Itálie a region Západní Řecko. Jsou plánovány společné schůzky zástupců regionu, kde bude docházet k výměně zkušeností a plánování společného postupu a také spolupráce mezi vybranými projekty. [23]

2.2 Profil území

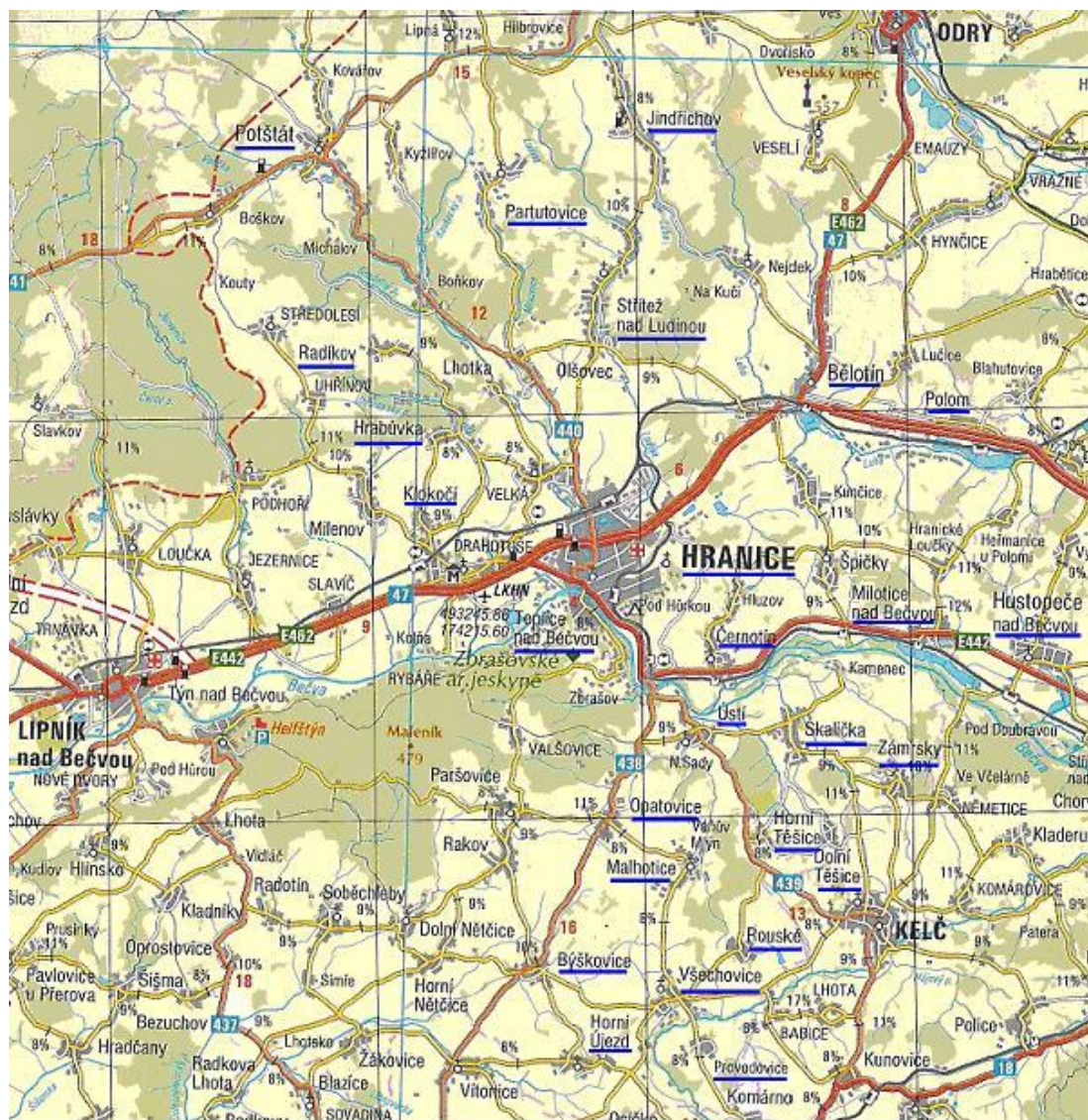
Mikroregion Hranicko v současné době zahrnuje těchto 25 obcí, a to:

Běloutín, Býškovice, Černotín, Dolní Těšice, Horní Těšice, Horní Újezd, Hrabůvka, Hranice, Hustopeče nad Bečvou, Jindřichov, Klokočí, Malhotice, Milotice nad Bečvou, Opatovice, Partutovice, Polom, Potštát, Provodovice, Rouské, Skalička, Střítež nad Ludinou, Teplice nad Bečvou, Ústí, Vsechovice a Zámrsky.

Všechny obce mikroregionu administrativně – správně přísluší do Olomouckého kraje. Mikroregion protíná významná komunikace I/47 a I/35 a důležitý železniční uzel ve směru Ostrava, Bohumín, Polsko a Valašské Meziříčí, Slovensko.

Mikroregion Hranicko patří s téměř 35 tisíci obyvateli a 25 obcemi mezi nadprůměrné až velké mikroregiony Olomouckého kraje. Mezi logické souvislosti, proč tento mikroregion vznikl, patří nejen geografická blízkost, ale i spojení kulturními, historickými tradicemi a také společnými problémy. Centrem mikroregionu je město Hranice, které je

také významným místem z hlediska zaměstnanosti pro obyvatele ostatních obcí. Právě možnost operativnějšího a schůdnějšího řešení těchto problémů, efektivnějšího čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu a z fondů Evropské unie, byl hlavním impulsem k založení.

Zdroj: Příruční stíratelný atlas Česká republika

Obr. 1. Mapa mikroregionu Hranicko

Mikroregion má výborné dopravní spojení s okolím. Prochází jím nejdůležitější dopravní komunikace:

- silnice E 462 mezinárodního významu (směr Polsko),
- silnice E 442 mezinárodního významu (směr Slovensko),
- silnice první třídy č. 35, 47, 48,
- železniční trať.

Poloha mikroregionu je dána menším počtem exponovaných míst, které leží v hlavní komunikační trase mikroregionu Lipník nad Bečvou – Hranice – Nový Jičín a větším počtem méně exponovaných míst mimo hlavní trasy. Na severu v oblasti Oderských vrchů (Potštátsko) a na jihu regionu ve vzdálenějším okolí řeky Bečvy. Význam města Hranic, jako druhého nejvýznamnějšího centra okresu Přerov, je nejen v průměrné výši obytné funkce střediska, ale i v nadprůměrné úrovni pracovní a obslužné funkce. Hranice jsou typickým mikroregionálním střediskem 1. (nižšího) stupně s poměrně vyrovnanou pracovní a obslužnou funkcí a jejich převahou nad funkcí obytnou.

V rámci mikroregionu jsou kolem centra města Hranice seskupeny obce jak ze severní části okresu Přerov přiléhajícímu k vojenskému újezdu Libavá, tak z jihovýchodní části přerovského okresu hraničícímu s okresy Vsetín a Kroměříž. Jedná se tedy o obce, které pojí tradiční spádovost.

Centrum mikroregionu tvoří Moravská brána (Porta Moravica), což je široký nízký úval s mírně zvlněným povrchem a nadmořskou výškou kolem 300 m, spojující výběžek Hornomoravského úvalu s Ostravskou pánví. Mikroregionem prochází hranice hlavního evropského rozvodí - předěl mezi úmořím Černého moře, tvořeného řekou Bečvou, a Baltického moře, tvořeného pravobřežním přítokem řeky Odry, říčkou Luha.

2.2.1 Obyvatelstvo

Z hlediska dříve uplatňované střediskové soustavy osídlení byla v minulých letech nová bytová výstavba přednostně lokalizována do vybraných sídelních center, zatímco obytná funkce většiny venkovských obcí byla záměrně utlumována. V posledních letech dochází k mírnému nárůstu tempa reprodukce obyvatel mikroregionu, které je po roce 1990 v důsledku prudkého snížení porodnosti zpomalováno.

Tab. 1. Rekapitulace obcí sdružených do mikroregionu Hranicko

Název obce	Počet místních částí	Počet obyvatel	Průměrný věk
Bělotín	4	1594	35,2
Býškovice	1	368	36,8
Černotín	2	665	36,8
Dolní Těšice	1	41	42,2
Horní Těšice	1	143	37,3
Horní Újezd	1	437	39,5
Hrabůvka	1	296	37,5
Hranice	9	20325	35,1
Hustopeče n./B.	4	1728	35,5
Jindřichov	1	480	37,2
Klokočí	1	239	36,6
Malhotice	1	348	37,0
Milotice n./B.	1	224	38,3
Opatovice	1	742	35,6
Partutovice	1	481	34,7
Polom	1	307	35,3
Potštát	5	1255	36,0
Provodovice	1	144	40,7
Rouské	1	242	36,0
Skalička	1	557	33,7
Střítež n./Lud.	1	839	36,4
Teplice n./B.	1	302	42,4
Ústí	1	518	36,8
Všechnovice	1	882	34,9
Zámrsky	1	188	42,8
Celkem	45	34841	34,8

Zdroj: Dotazníky obcí zpracované pro mikroregion Hranicko

V celém Olomouckém kraji i v mikroregionu žije více žen než mužů. Přičemž ve věkové kategorii do 14 let je ještě poměrně opačný, ve věkové kategorii 15-59 let se poměrně vyrovnává a ve věkové skupině 60 a více let již jednoznačně dominují ženy.

V důsledku společenských a ekonomických změn dochází v 90. letech rovněž ke snižování objemu a intenzity vnitřního stěhování. Důvodem snížení objemu migrace je především stagnace bytové výstavby. Mikroregion Hranicko byl mikroregionem s přirozeným přírůstkem obyvatelstva do začátku 90. let v rámci okresu. Měl rovněž nejnižší index stárí, který byl i významně nadprůměrný z hlediska ČR. Počet obyvatel v mikroregionu má v posledních letech mírně klesající tendence. Z hlediska začlenění osob do pracovního procesu, je ekonomická struktura obyvatelstva mikroregionu, svým podílem ekonomicky aktivních obyvatel nad 51 %, mírně podprůměrná.

Odvětvová struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva doznává v posledním období výrazných změn, které souvisí s transformací naší společnosti. Podíl ekonomické struktury bydlících, ekonomicky aktivních, je v průmyslu a stavebnictví a ostatních odvětvích NH vyrovnaný. Z hlediska národnostní struktury obyvatelstva má vnitrozemní mikroregion Hranice velmi malé zastoupení národnostních menšin, s mírně nadprůměrným podílem Slováků. Vzdělanostní struktura obyvatelstva je v rámci okresu nadprůměrná, ale v rámci ČR mírně podprůměrná. [15]

2.2.2 Situace na trhu práce, nezaměstnanost

Nezaměstnanost, a s ní spojená problematika na trhu práce, je jedním z průvodních jevů a zároveň nezbytným předpokladem funkce tržní ekonomiky. Nezaměstnanost v mikroregionu i okolí je vážným problémem. V celém regionu patří k největším v republice. Vlivem současných ekonomických problémů, vznikajících díky probíhající restrukturalizaci nových výroby, se ukazatel míry nezaměstnanosti vytrvale šplhá vzhůru.

Ve struktuře zaměstnanosti podle jednotlivých odvětví NH se zvýšilo zastoupení průmyslu, zejména v důsledku investice firmy Philips. Průmyslová výroba a administrativa je koncentrována do centra mikroregionu města Hranice. Severní část Hranicka – Potštátsko je téměř bez průmyslu. Nárůst v průmyslu je způsoben zahájením provozu technologického centra LG. Philips Displays Czech Republic, s. r. o. v Hranicích. K výraznému poklesu došlo naopak ve stavebnictví, obchodu a dopravě (likvidace menších stavebních a

obchodních firem, restrukturalizace Českých drah, tzn. snížení počtu zaměstnanců a přesun některých pracovišť do jiných okresů).

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti má příčiny i strukturálního charakteru, způsobené zvláště nevhodnou odvětvovou skladbou některých podniků, zvláště tradiční výroby byly většinou nejvíce postižené změnou ekonomického prostředí.

K typickým problémům mikroregionu Hranicko patří současná nízká poptávka, ztráta a reorientace trhů, druhotná platební neschopnost firem a nedobytné pohledávky. Navíc jsou tyto problémy často ještě dále prohloubené nejružnějšími privatizačními manévry. Ovšem likvidace neefektivních podniků a výrob je z celkového ekonomického pohledu žádoucí, chceme-li se produktivitou práce přiblížit vyspělým zemím EU. V této souvislosti je nutné řešit otázku, zda-li má stát či místní samospráva dostatečně účinné prostředky a nástroje na podporu podnikání v mikroregionu.

Dlouhodobě nejvyšší míra nezaměstnanosti, a to i celookresně, je na území Potštátska a Bělotínska, a zvláště v posledním roce došlo ke zřetelnému nárůstu. Hustopečsko si naopak dlouhodobě drží nejpríznivější situaci. V posledních letech významně vzrůstá počet dlouhodobě nezaměstnaných a nejvyšší nárůst počtu uchazečů je v nejmladší věkové skupině od dvaceti let, způsobený zvláště absolventy škol. Pozitivní skutečnost zvyšující se vzdělanosti kazí klesající nabídka volných pracovních míst pro uchazeče se středním vzděláním.

Společnost LG. Philips Displays Czech Republic, s. r. o. v Hranicích, která obdržela investiční pobídky na nová pracovní místa a rekvalifikaci zaměstnanců nemá nyní hlášeno žádné volné místo. Přes další oživení odbytu není plánována v nejbližší době investice do rozšíření výroby s dopadem na zvýšení zaměstnanosti. [15] a [21].

2.2.3 Turistika a historické památky

Tisíce cestujících sledují denně z okem autobusů, automobilů, rychlíků či osobních vlaků krajinu při průjezdu údolím Moravské brány. Pro mnohé jsou to jen lány ječmenných polí, zelené louky, skupinky olší či pásma modravých pahorků. Obce a města rozložená podél řeky Bečvy míjejí a ničím k nim nepromlouvají. A přece i tato krajina nabízí všem návštěvníkům bohatou a zajímavou historii, četné starobylé památky, přírodní zvláštnosti a hlavně nemalý podíl na našem současném rušném životě.

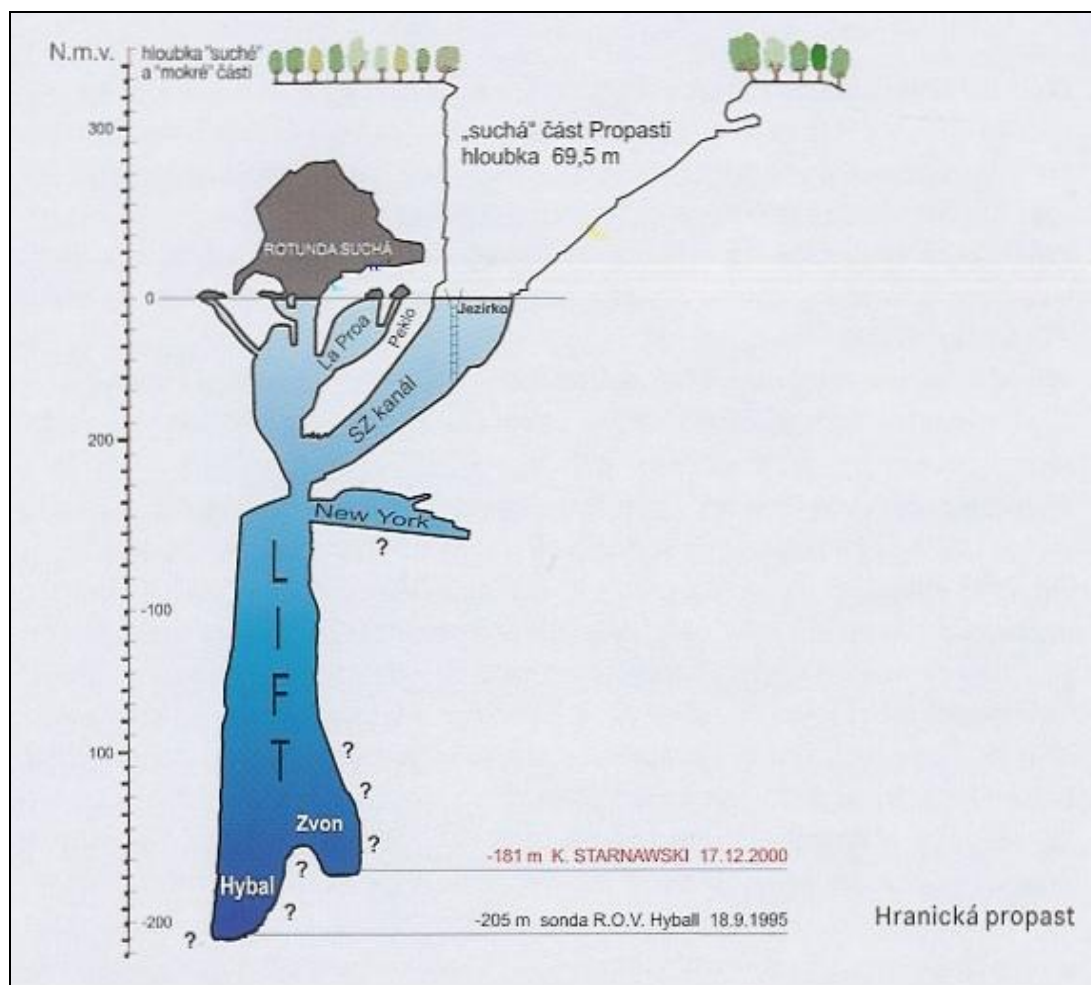
V mikroregionu se nalézají řada historických památek a přírodně atraktivních míst. Centrem je město Hranice, které dominuje krajině s protékající řekou Bečvou. Hranice jsou městem s bohatou historií a množstvím dochovaných kulturních památek. Historické jádro města má centrální polohu a bylo založeno jako dvou až třípodlažní zástavba. Hlavním prostorem, kolem něhož se historické jádro formovalo, je náměstí a ulice, které do něj ústí. Dominantními objekty jsou zámek se zámeckou věží, kostel Stětí sv. Jana Křtitele, radnice s věžními hodinami, bývalá synagoga atd. Vzhledem k historické a kulturní hodnotě bylo historické jádro s přilehlými ulicemi a s areálem židovského hřbitova vyhlášeno v roce 1992 Ministerstvem kultury České republiky městskou památkovou zónou. Byl pro ni zpracován Program regenerace. Další zajímavosti v Hranicích a okolí jsou:

- Viadukty – železnice vedoucí Hranicemi se stavěla v letech 1843-1847, jako tzv. Severní dráha císaře Ferdinanda. Její součástí jsou i viadukty, které v délce cca 200 metrů překonávají údolí řeky Veličky. Nebyly však stavěny najednou v dnešní podobě. První se stavěly zároveň s tratí, druhá část v 70. letech 19. století, a třetí začali stavět italští zajatci za I. světové války. Viadukty byly dokončeny až ve 30. letech 20. století.
- Kostelíček – se nachází 2 km východně od města Hranice, areál tvoří pozdněgotický kostel Narození Panny Marie, hřbitov se 14 kaplemi křížové cesty a raněbarokní kaple sv. Antonína Paduánského. V malebném okolí se nachází přírodní rezervace „U Kostelíčka“.
- Nejnižší místo evropského rozvodí – betonový obelisk u silnice z Hranic do Bělolíny informuje o tom, že zde v nadmořské výšce 320 metrů je nejnižší místo evropského vodního předělu mezi Černým mořem, k němuž směřuje řeka Bečva, a Baltickým mořem, kam odvádí vody Odry.

Od Kunčic k Černotínu, přes Teplice nad Bečvou k obci Ústí na levém břehu Bečvy, se rozkládají zbytky zkrasovělé vápencové kry s povrchovými jevy a jeskyněmi. Jižně od Hranic se nacházejí Teplice nad Bečvou, lázně pro léčení chorob srdečních a cévních. Vedle zásad současné moderní kardiorehabilitace je základním léčebným prostředkem koupel v termální alkalické zemité kyselce s vysokým obsahem oxidu uhličitého a stálé teploty

22,5 °C, která pramení ve velkých hloubkách a je zachycena ve třech velmi vydatných pramenech. Kyselka se přivádí přímo do balneologických van lázeňských sanatorií Moravan, Janáček, Bečva a Radost (dětská léčebna), kde se přihřívá na 33 – 35 °C a používá se k celkovým koupelím. Při celkové vanové uhličitě koupeli dochází ke vstřebávání oxidu uhličitého kůží do oběhu, kde výrazně rozšiřuje cévy a zlepšuje prokrvení srdce a všech orgánů, snižuje krevní tlak, upravuje výměnu látkovou a vyplavování jejich produktů. Během celkové koupele hydrostatický tlak zlepšuje přítok krve k srdci. V Teplicích nad Bečvou se na léčení tisíců nemocných podílí nejen minerální voda, bohatá na kysličník uhličitý, a pozorná odborná péče lékařů a ostatních pracovníků lázní, ale i krásné prostředí, bohaté na přírodní zajímavosti. Ojedinělou přírodní zvláštností jsou aragonitové jeskyně, ukryté v kopci nad lázněmi. Jejich chodby a rozsáhlé dómy vyhlodané v měkkém devonském vápenci byly vyzdobeny tzv. teplicovým krasověním, to je činností teplé minerální vody a plynů, zejména kysličníku uhličitého, vystupujících puklinami z nitra zemské kůry. Za téměř světovou raritu aragonitových jeskyní jsou pokládány tzv. gejzírovité krápníky, duté homole, vyrostlé z minerálů.

Jihovýchodně pod Hranicemi, na pravém břehu řeky Bečvy, se nachází národní přírodní rezervace Hůrka s naučnou stezkou a známou propastí (Obr. 2). Její příkré, rozervané, místy převislé vápencové stěny můžeme pozorovat do hloubky 69,5 metrů, další prostor je vyplněn jezírkem minerální vody o stálé teplotě kolem 15 °C. Už před čtyřmi sty lety se o Hranickou propast psalo, že je bezedná, a skutečně dosud má svá tajemství, neboť dosud neznáme, kam až sahají její podzemní prostory. A přesto zatím zjištěná hloubka 274,5 metrů řadí Hranickou propast na první místo v ČR. Hloubka suché části, do které je možné nahlédnout, je 69,5 metrů, v r roce 1995 byla pomocí sondy naměřena hloubka jezírka na jejím dně 205 metrů aniž bylo dosaženo jejího dna. Největší podíl na vzniku této propasti měla korozní činnost vystupujících minerálních vod s vysokým obsahem oxidu uhličitého. Naleptávané a uvolňované bloky odpadávaly, a tím docházelo k postupnému rozšiřování a zvyšování prostoru, nakonec pak k jeho přeměnění na propast. Není divu, že tak pozoruhodný jev jako je tajuplné jezírko ve skalnaté prohlubni, oživované jen občas pronikavým hlasem kavek, podnítil lidskou fantazii k vyprávění četných pověstí.

Zdroj: Hranice – Navštívenka

Obr. 2. Hranická propast

Na východním okraji regionu se nachází obec Hustopeče nad Bečvou s renesančním zámekem a překrásným parkem. Starobylý žerotínský zámek v Hustopečích nad Bečvou skrývá uvnitř půvabné nádvoří, lemované ze tří stran vzdušnými arkádovými chodbami s jemnými reliéfy.

Město Hranice je výchozím bodem turistických i cykloturistických tras do Oderských vrchů a masivů Maleníka. K vycházkám zvou také lesy Hranické vrchoviny směrem k Helfštýnu. V nichž je upravena ojedinělá lesnická naučná stezka, která poskytuje milovníkům přírody příjemné osvěžení a široké rozhledy. Již od 14. století shlíží do údolí Moravské brány hrad Helfštýn, který je od Hranic vzdálen asi 14 km.

Na severu je významným sídlem Potštát. Město Potštát se svými historickými budovami leží 20 km od Hranic na vyvýšenině pět set metrů nad mořem. Jádru města bylo v roce 2003 prohlášeno za městskou památkovou zónu. K nejvýznamnějším stavbám patří zámek, renesanční hodinová věž, kostel sv. Bartoloměje a hřbitovní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Přírodní zajímavostí je skalní město, kde se nachází skalní útvary vyčnívající ze strmých svahů, kterými jsou lemovány břehy potoka Veličky. Nachází se zde také zimoviště netopýrů.

Další přitažlivou památkou pro turisty je půvabný dřevěný kostelík v obci Lipná jako ukázka lidové tvořivosti. Pozornosti se těší dobře zachovaný větrný mlýn v Partutovicích z roku 1875 s funkčním vnitřním zařízením. Další technickou památku, dřevěný větrný mlýn z 19. století, můžeme vidět v obci Skalička. [12], [13], [14], a [20].

2.2.4 Dopravní systém mikroregionu Hranicko

Železnice mikroregionu má významný podíl v osobní dopravě - přeprava osob do škol, zaměstnání. Nákladní doprava rovněž zajišťuje značnou část železniční nákladní přepravy v regionálním celostátním i evropském měřítku. Železniční stanice Hranice na Moravě je důležitým uzlem v síti Český drah. Leží na dvoukolejné elektrizované trati Bohumín-Přerov-Břeclav a vychází z ní dvoukolejná elektrizovaná trať Hranice na Moravě-Vsetín-Horní Lideč-Slovenská republika. Mikroregionem prochází trať pro vysoké rychlosti Brno-Kojetín-Přerov-Hranice na Moravě-Ostrava.

Silniční síť tvoří nejdůležitější a nejzatíženější mezinárodní silniční tahy E 442 směr Valašské Meziříčí - dále na Slovensko a E 462 z Olomouce přes Hranice směrem na Nový Jičín a dále do Polska. mikroregionem prochází také silnice I., II., a III. třídy.

A. Mezinárodní tahy s největší intenzitou dopravy:

E 442 Karlovy Vary - Chomutov - Děčín - Liberec - Hradec Králové - Svitavy - Olomouc - Lipník nad Bečvou - Hranice - Valašské Meziříčí - Horní Bečva - státní hranice Slovenské republiky

E462 Brno - Prostějov - Olomouc - Lipník nad Bečvou - Hranice - Běloutín - Frýdek-Místek - Český Těšín - státní hranice Polské republiky.

B. Hlavní tahy – silnice I. třídy:

- I/35** Liberec - Hradec Králové - Svitavy - Olomouce - Lipník nad Bečvou - Hranice - Valašské Meziříčí - Horní Bečva - státní hranice SR. Trasa této silnice se v úseku Lipník nad Bečvou - Hranice kryje se silnicí I/47.
- I/47** Vyškov - Kroměříž - Hulín - Přerov - Lipník nad Bečvou - Hranice - Běloutín - Odry - Ostrava.
- I/48** Běloutín - Polom - Nový Jičín - Frýdek-Místek - Český Těšín – státní hranice Polské republiky.

Letecká pravidelná civilní doprava není v současné době v mikroregionu provozována, stávající letiště Hranice - Drahotuše je převážně využíváno pro sportovní účely (AEROKLUB). Do budoucna se ze zapojením letiště do veřejných aktivit nepočítá.

Vodní doprava je v současné době neprovozovatelná, v budoucnu se počítá se zřízením vodní cesty, která by vznikla plavebním propojením Dunaj - Odra - Labe.

Ekologická doprava - cyklostezky

Cykloturistika v České republice je v současné době na vzestupu, ale přes veškerou snahu všech zainteresovaných institucí jsou materiálně technické podmínky pro provozování jak mimoměstské, tak městské cykloturistiky nedostatečné. Důvodem není neochota místních samospráv tuto situaci řešit, ale skutečnost, že finanční náročnost budování cyklotras je velmi vysoká a finanční možnosti měst omezené. Mikroregion je typickým příkladem této situace v ČR a to i přesto, že jím procházejí značené cyklostezky a také centrální cyklostezka Jantarová.

Jantarová stezka – Sloup – Protivanov – Plumlov – Prostějov – Olšany – Olomouc – Velká Bystřice – Tršice – Přerov – Prosenice – Sušice – Osek nad Bečvou – Lipník nad Bečvou – Týn nad Bečvou – Teplice nad Bečvou – Ústí – Skalička – Zámrsky – Hustopeče nad Bečvou – Poruba – Starý Jičín – 156 km.

Bečva – Lhotka nad Bečvou. – Milotice nad Bečvou – Skalička – Ústí – Teplice nad Bečvou. – Rybáře – Týn nad Bečvou – Lipník nad Bečvou – Osek – Přerov – Dluhonice – Troubky – Chropyně – Kroměříž cca 70 km (Cyklostezka ve výstavbě, ale je částečně značená.).

Od roku 2000 probíhala intenzivní jednání o vybudování a označení cyklostezky Bečva, která by propojila města Přerov, Lipník nad Bečvou, Hranice a dále Hustopeče nad Bečvou. Okresní úřad Přerov zadal a uhradil vypracování projektu. Města a obce, jejichž katastrem stezka vede, měla financovat vybudování stezky na svém území. Byla vybudována část od Grymova do Týna nad Bečvou z mimořádných dotací a grantů. Hranice by měly vybudovat cca 8,73 km, v celkovém nákladu cca 13,055 mil. Kč. Pro velkou finanční náročnost nebyla hranická část realizována.

Doposud se nepodařilo vybudovat zpevněná cyklostezka na Rybáře. Vybudováním této cyklostezky by vznikl velmi přitažlivý cykloturistický okruh v těsné blízkosti města Hranice, v hezkém přírodním prostředí u řeky i s možností občerstvení. Tento okruh cca 4 km by byl vhodný pro rodiny s dětmi a starší občany.

Do budoucna je nutné začít koncepčně cyklotrasy budovat, ne jen značit vhodné, či méně vhodné komunikace. První realizací v této oblasti by mohla být cyklostezka „Bečva“ (Přerov – Lipník nad Bečvou – Rybáře – Hranice – Hustopeče), protože leží v oblasti, která má z turistického hlediska co nabídnout.

2.2.5 Technická infrastruktura

Vybavenost obcí a měst technickou infrastrukturou je jedním ze základních rozvojových faktorů, jež mají vliv na rozhodování potenciálních podnikatelských subjektů o svých investičních záměrech.

Elektrifikace

Zásobování elektrickou energií je všeobecně hodnoceno jako dobré, velký rozdíl je zejména mezi velkými obcemi a malými obcemi. Největšími problémy jsou zastaralé vedení na dřevěných sloupech a výpadky elektrického proudu, které se ale v současné době nachází hlavně v podhorských obcích, kde se předpokládá postupná výměna. V oblasti rozvoje podnikatelských subjektů není navýšení odběru elektrické energie v jakékoliv lokalitě mikroregionu překážkou. V případě zřízení firmy s vyšším nárokem na příkon energie řeší

příslušný rozvodný závod nové napojení dle elektrizačního zákona opět za finanční spoluúčasti podnikatele, který tuto investici vyvolal.

Plynofikace

Zásobování obcí mikroregionu zemním plynem není na dobré úrovni. Je to způsobeno tím, že Severomoravská plynárenská, a. s. již finance na plynofikaci obcím neposkytuje, věnuje je především na údržbu vlastní sítě. Ve většině obcí proto zatím není zaveden plyn, ale některé o plynofikaci uvažují.

Zásobování vodou

Jedná se o jednu z oblastí infrastruktury, která, v případě nevyhovujícího stavu, může zabránit realizaci podnikatelského záměru v daném území. Situace v zásobování pitnou vodou je na území mikroregionu Hranicko na dobré úrovni. Většina obcí je napojena na skupinový vodovod, pouze některé čerpají vodu z místních vodovodů. Je nutné soustředit se na investice především do vodárenství s cílem zajistit svým obyvatelům trvalé zásobování kvalitní pitnou vodou.

Odkanalizování a čištění odpadních vod

Jedná se o další z oblastí infrastruktury, která, v případě nevyhovujícího stavu, může zabránit realizaci podnikatelského záměru v daném území. Situace v likvidaci odpadních vod není příznivá a zvláště v malých obcích není prováděno čištění odpadních vod vůbec. Investice do vybudování opatření pro čištění odpadních vod jsou značně finančně nákladné. Složitější je lokalizace v území, která je daná i uvažovaným způsobem použité technologie a rovněž náročnější projektová příprava. V rovinatých oblastech chybí spádovost pro gravitační svedení a je nutno budovat přečerpávací stanice, případně zřídit kanalizaci tlakovou. Náročnost těchto investic bude sdružovat blízké obce do systému tzv. skupinových ČOV, které využívají „spádovosti“ území k budování pouze jedné čistírny v nejnižší položeném místě mikroregionu pro co nejvíce producentů odpadních vod.

2.2.6 Zemědělství

Zemědělství je významnou součástí hospodářských činností mikroregionu, neboť významná část oblasti se nachází v zemědělsky intenzivně obhospodařované části.

Geomorfologicky se v oblasti rozprostírá členitější území Moravské brány, oboustranně sevřené ze severu Oderskými vrchy a z jihu Hostýnskými vrchy. Průměrná roční teplota vzduchu 7-9° C a úhrn srážek od 500 do 900 mm, v závislosti od nadmořské výšky území, umožňuje klimaticky vhodné podmínky pro zemědělství. V půdních poměrech převažují v oblasti Moravské brány hnědozemě, nad černozeměmi a podzolovanými půdami. V podhůří Hostýnských a Oderských vrchů se nachází úrodné hnědé lesní půdy a v menší míře horské podzoly. Druhová skladba půd je rozmanitá, v nížinách a údolních nivách převažují půdy hlinité, ve výše položených místech pak písčitohlinité a štěrkovité. Fytograficky patří mikroregion do květeny slezského předhůří a nížin a podhorských pahorkatin. V daném území patří půdy produkčně do oblasti převážně řepařské a částečně obilnářské, podhorská část pak do půd bramborářských. Produkční schopnost zemědělské půdy je průměrná až mírně nadprůměrná, na jihu a zvláště na severním okraji mikroregionu je nízká. Z hlediska přírodních podmínek pro intenzivní zemědělství jsou v rámci mikroregionu značné rozdíly, které se liší od kategorie vhodných přírodních podmínek pro intenzivní zemědělství v oblasti Hranicka a Hustopečska a částečně i Všechnovicka, až po podprůměrné a spíše vhodné podmínky pro pastvinářství v severním okraji mikroregionu na Potštátsku a Jindřichovsku.

Zemědělství prošlo v posledních letech složitým a náročným procesem transformace a privatizace, jehož cílem byl přechod na tržní ekonomiku a úprava majetko-právních vztahů. Zemědělství v mikroregionu Hranice se jeví v současnosti jako dostatečně stabilizované. Převážná většina zemědělských podniků má své postavení na trhu a nakontaktovány stabilní odběratele. Problematikou ale zůstává časové zpeněžování zemědělských produktů, které nadměrně zatěžuje zemědělskou prvovýrobu a významně tím omezuje její hospodaření a možný rozvoj. Z hlediska zaměstnanosti v zemědělství došlo, a stále dochází, k výraznému úbytku pracovníků, a současně stoupá produktivita zemědělské výroby. Mezi hlavní problémy subjektů podnikajících v zemědělství patří rostoucí ceny vstupů, nízké a rozkolísané nákupní ceny produktů, omezení čerpání finančních zdrojů, pozdní platby odběratelů a nekoncepční zemědělská politika, což je významně omezuje v konkurenceschopnosti dotovaným potravinám dováženým ze zemí EU.

Zemědělství v mikroregionu má svůj nezanedbatelný význam a jeho úloha je především v obnově a údržbě kulturní krajiny a řešení jeho problematiky je nutno do budoucna věnovat vyšší pozornost.

2.2.7 Průmysl

Pro mikroregion Hranicko má průmyslová sféra velmi důležitý význam a je hlavní silou možného hospodářského a ekonomického rozvoje. V 90. letech prošla ekonomika mikroregionu fází společensko-ekonomické reformy a transformačním procesem pro nastolení tržních vztahů, což ve značné míře způsobilo pokles průmyslové produkce a snížení podílu průmyslové výroby na HDP a rovněž snížení počtu pracovníků ve všech odvětvích.

Na přelomu tisíciletí byla na zelené louce postavena továrna na výrobu televizních obrazovek, dnes již zfúzovaných nadnárodních společností „korejského“ LG Electronics a „holandského“ Philipsu ve společnost LG. Philips Displays. Společnost, jejíž technologické centrum sídlí v Hranicích vyrábí tři typy obrazovek, a to dva formáty plošných obrazovek (ve výrobní hale „Jumbo“ – dvě výrobní linky) a obrazovky klasického formátu (ve výrobní hale „Large“ – jedna výrobní linka).

Nejvýznamnějším průmyslovým střediskem v mikroregionu Hranicko jsou Hranice. Vzhledem k odbornému směru zaměření jsou Hranice místem s nadprůměrně vyvinutým vodohospodářským centrem, se spoustou menších i středních firem převážně s vodohospodářskou problematikou. Dále je zde velmi silné zastoupení průmyslu zaměřeného na stavební materiály, stavební hmoty, stavební chemii a v neposlední řadě je zastoupeno také dřevařství a lesnické hospodářství.

Tab. 2. Největší zaměstnavatelé na Hranicku – stav k 1. 7. 2003 – 1. 1. 2004

Nad 1000 zaměstnanců	LG. Philips Displays Czech Republic, s. r. o.
200 – 500 zaměstnanců	SIGMA PUMPY Hranice, s. r. o.
	SSI Schäfer, s. r. o.
100 – 200 zaměstnanců	Cement Hranice, a. s. – skupina Dyckerhoff
	České dráhy, a. s.
	Ekoltes Hranice, a. s.
	Jednota, spotřební družstvo Hranice
	KROK Hranice, s. r. o.

Zdroj: Město v číslech, Hranice

V souvislosti s ekonomickou reformou začala být v mikroregionu od počátku roku 1991, podobně jako v celé České republice, řešena otázka přezaměstnanosti v průmyslových podnicích. Některé průmyslové provozy se ocitly v likvidaci - hranický závod a.s. Karnola Krnov, další se dosud potýkají s vážnými problémy. Na druhou stranu byla v průběhu 90. let v mikroregionu nově založena řada především malých a středních podniků, což napomohlo odvětvové a územní diverzifikaci průmyslové výroby. Do některých průmyslových podniků vstoupil zahraniční kapitál.

Podniky mikroregionu prošly obdobím své restrukturalizace různě. Noví zahraniční vlastníci přinesli potřebný kapitál i nové technologie, podařilo se jim zvýšit produktivitu práce i objem výroby. Velká část podniků mikroregionu (zvláště ta s převažujícím vlastnictvím domácího kapitálu) se v současné době potýká s vyšším zadlužením a nedostatkem finančních zdrojů pro další rozvoj. [15], [22], a [24].

2.2.8 Služby

Služby (terciérní sektor) představují soubor lidských aktivit výrobní i nevýrobní povahy. Význam služeb se v posledních letech neustále zvyšuje, rovněž tak, jako jejich koncentrace do velkých měst. Vysoká rozmanitost služeb umožňuje jejich klasifikaci na progresivní služby (vysoce specializovaní odborníci) a ostatní služby (patří sem i méně kvalifikované služby). Dále je můžeme rozdělit na výrobní služby a služby pro obyvatelstvo pro něž je typická velmi vysoká prostorová koncentrace do města Hranice. Obslužné provozovny jsou rozmístěny podle efektivity a uspokojení potřeb obyvatelstva. Dále je to ovlivněno dalšími faktory, jako jsou: kupní síla obyvatelstva, populační struktura obyvatelstva, státní hospodářská politika, politika státu ve sféře školství, zdravotnictví apod.

Komerční služby

Nevýrobní služby pro obyvatelstvo

Patří sem činnosti, které slouží k uspokojování přímých potřeb obyvatelstva (holičství, kadeřnictví, čistírny, fotografické služby). Nejčastějším druhem nevýrobních služeb bylo kadeřnictví a kosmetika. Ostatní sledované služby jsou v obcích zastoupeny méně často. Mimo Hranice jsou nevýrobní služby zastoupeny v Potštátě a ve Všechovicích a v Hustopečích nad Bečvou. Tyto obce plní funkcí sekundárních obslužných středisek pro svoje bezprostřední zázemí. Významná je u těchto obcí jejich poloha a počet obyvatel.

Výrobní a opravárenské služby

Jedná se o služby řemeslníků, vykonávajících opravárenské a drobné zakázkové výrobní činnosti (stolaři, tesaři, zámečníci, kováři, zedníci, sklenáři, opravny motorových vozidel, obuvi, krejčí aj.). Výrobní a opravárenské služby jsou v mikroregionu Hranicko rozmístěny rovnoměrněji než nevýrobní služby. Je to způsobeno nižší frekvencí potřeby těchto služeb, čímž může okruh zákazníků zasahovat i do značně vzdálených míst. Nejvyšší zastoupení výrobních služeb mají Opatovice a Všechnovice.

Maloobchod a veřejné stravování

Je to oblast terciárního sektoru, se kterou se běžný občan setkává nejčastěji. Prodejna potravin existuje v každé obci mikroregionu. V nejmenších obcích se současně jedná o jedinou provozovnu maloobchodu a veřejného stravování. Je však třeba připomenout, že prodejny smíšeného zboží v některých obcích mohou dostatečně nahrazovat specializované prodejny.

Finanční a poštovní služby

Tyto služby jsou příkladem sektoru, který je výrazně koncentrován do největších center mikroregionu. Většina bank, pojišťoven a společností provozujících finanční operace je soustředěna v Hranicích. Některé finanční instituce jsou i v dalších obcích mikroregionu - nejčastěji pobočka spořitelny, popř. pojišťovny. Poštovní úřady jsou rozmístěny častěji v obcích na významných dopravních trasách (Milotice nad Bečvou, Teplice nad Bečvou, Polom).

Veřejné služby

Školství

Současný stav zajištění základního školství je uspokojivý. V některých obcích s malotřídkou by rádi zvýšili počet tříd, překážkou však je pokračující nedostatek žáků a nepřilíš optimistická populační projekce. Střední školství je v obcích mikroregionu zastoupeno pouze v Hranicích, ale jsou zde další možnosti dojíždění do středních odborných učilišť a středních všeobecných a specializovaných škol, zvláště v Přerově a Lipníku nad Bečvou a dále mimo region.

Zdravotnictví a sociální péče

Základem zdravotní péče je síť praktických lékařů. Ordinance jsou v mikroregionu rozmístěny značně nepravidelně, pouze v Hranicích jsou soustředěny téměř všechny odborné profese a většina stomatologických ordinací. Obce v nichž jsou lékařské ordinace umístěny se takto stávají přirozenými centry elementárních spádových obvodů dojížděky za zdravotnickou péčí. Podle průzkumu se dá konstatovat, že více než 2/3 ze sdružených obcí považují současný stav zajištění zdravotnické péče v obci za vyhovující. Sociální péče pro starší občany je v mikroregionu zajištěna domovem důchodců, domem s pečovatelskou službou a penzionem pro důchodce.

2.2.9 Životní prostředí

Od počátku 90. let minulého století se životní prostředí v Mikroregionu zlepšilo. Podílí se na tom vytvořené zákonné podmínky, kontrola velkých i malých znečišťovatelů ovzduší, snížení provozu v některých z velkých podniků a modernizace jejich zařízení. Například Cement Hranice, a. s. během posledních let zlepšil technologii výroby a tím výrazně snížil prašnost. Naopak nově ovlivnila životní prostředí výstavba továrny LG. Philips Displays.

Stavbou a zahájeným provozem továrny LG. Philips Displays Czech Republic, s. r. o. došlo ke značnému nárůstu odběru pitné vody v Hranicích. Z toho důvodu Vodovody a kanalizace Přerov, a. s. a Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, a. s. investovaly výstavbu vodovodního přivaděče „Fulnek – Hranice – Přerov“. Tato stavba byla uvedena do provozu v roce 2004 a pokrývá zvýšenou spotřebu pitné vody v průmyslové zóně v Hranicích. Město tak přestalo být závislé na zdrojích z řeky Bečvy, která je jedním z důležitých vodních toků mikroregionu spolu s potokem Velička a Ludina. Lidé se na kvalitu vody mohou spolehnout i v případě povodní. Stavba vodovodního potrubí o délce téměř 24 kilometrů, která trvala rok a půl, stála 160 milionů korun.

Vodám na Hranicku pomohlo omezení zemědělského hnojení. Čistotu vod v Bečvě ovlivnila rekonstrukce čistírny odpadních vod v Hranicích, po které se výrazně zvýšila kvalita vypouštěné vody. Dalším plusem bude chystané vybudování kanalizace v místní části Drahotuše.

Na stavu ovzduší se také příznivě podepsala plynofikace města a některých místních částí. Město průběžně monitoruje stav ovzduší. Z průběžných údajů vyplývá, že největší

problém v Hranicích činí poléťavý prach, který jako jediný překračuje na některých měřených místech limitní koncentrace. Podílí se na tom významně silniční doprava, zejména silnice I. třídy I/47, která protíná Hranice. Výrazné zlepšení negativního dopadu silného provozu na této komunikaci bude znamenat postavení dálnice D47. V současné době se řeší přivaděč k dálnici přes centrum města Hranice, který by tuto situaci nijak zvlášť nevylepšil. Snížení dopravního zatížení by se kromě zlepšení ovzduší mělo výrazně projevit i na omezení hlučnosti v okolí komunikace. [15], [22], [25] a [26].

2.3 SWOT analýza

2.3.1 Silné stránky

- dobré vybavení převážné většiny obcí základními kulturními a sportovními zařízeními
- relativně dobrá úroveň společenského života v obcích
- dobrá dostupnost vyšší vybavenosti ve větších městech
- výhodná geografická poloha
- přírodní a historické památky
- výhodná poloha vůči hlavním dopravním tahům
- dobrá možnost dojížděky a vyjížděky za prací

2.3.2 Slabé stránky

- nedostatečná propagace mikroregionu
- menší obce mají špatně zabezpečeno přijímání návštěvníků a turistů
- nízká vybavenost veřejnými sportovními areály – letními i zimními
- bezpečnost a plynulost silničního provozu na silnicích první třídy I/47 a I/35
- nedostatečné propojení informačního systému mikroregionu (odpočívadla na cyklotrasách, jednotné informační tabule atd.)
- nestabilita pracovních míst ve vztahu k velkým zaměstnavatelům

- nedostatečná rekonstrukce historických budov
- neúplná plynofikace a kanalizace
- nedostatečné městské a příměstské cyklostezky
- zhoršení životního prostředí z důvodu působení silnice první třídy a průmyslových podniků
- stagnace bytové výstavby

2.3.3 Příležitosti

- s otevřením hranic EU rozvoj nejen cestovního ruchu a příliv turistů a investorů do mikroregionu
- plánování společných akcí s blízkými mikroregiony
- posilování přeshraniční spolupráce
- zvýšená propagace mikroregionu i přes hranice v rámci EU
- přilákání investorů prostřednictvím snížení daňového zatížení podnikatelů
- čerpání dotačních titulů ČR a EU

2.3.4 Hrozby

- ekonomická stagnace a nepříznivý demografický vývoj mohou způsobit úpadek kulturních aktivit
- zvyšování zátěže životního prostředí rozvojem automobilové dopravy
- nárůst nezaměstnanosti
- odliv investorů za výhodnějšími podmínkami v jiných lokalitách
- zhoršování kvality životního prostředí vnějšími vlivy
- pokles populační křivky

2.4 Shrnutí analytické části

V analytické části diplomové práce jsem popsala současný stav mikroregionu Hranicko. Z uvedeného vyplývají přednosti a nedostatky, které se ve zmíněném mikroregionu nacházejí.

Mikroregion Hranicko by měl využívat hlavně možností a příležitostí, které se mu nabízí ke zlepšení současné situace. Zabraňovat by měl vznikajícím problémům a ohrožením. Je potřeba zaměřit se na problémy související se zvyšováním regionálních rozdílů a zajistit, aby docházelo k vyváženému rozvoji nejen mikroregionu Hranicko, ale celé ČR a EU.

Ve třetí části své práce bych se chtěla zaměřit na zlepšení situace v mikroregionu a odstranit nedostatky, které se v mikroregionu nachází a brání k lepšímu využití svého potenciálu. Mezi problémy, kterým bych se chtěla věnovat patří např. rozvoj cestovního ruchu, rozvoj technické infrastruktury a také rozvoj bytové výstavby v mikroregionu. Dále bych se chtěla zaměřit na podporu malého a středního podnikání, posilování spolupráce, zlepšení stavu životního prostředí a rozvoj dopravní infrastruktury atd.

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

3 PROJEKT STRATEGIE ROZVOJE MIKROREGIONU HRANICKO

3.1 Formulace vize rozvoje mikroregionu Hranicko

Cílem rozvoje mikroregionu je vytvářet lepší podmínky pro život především samotným obyvatelům obcí. Je třeba posílit společenský život v obcích, snažit se o koordinaci jednotlivých aktivit a zpřístupnit je rovněž návštěvníkům. Mikroregion a obce v něm mají co nabídnout. Město Hranice a jeho okolí bylo vždy malebné a je možné ho charakterizovat jako turisticky zajímavé. Není dostatečně využito např. jeho potenciál k rozvoji sektoru cestovního ruchu, technické infrastruktury, bytové výstavby atd.

Výhodou mikroregionu Hranicko je blízkost hojně navštěvovaných Beskyd. V podstatě všichni turisté, kteří jedou do oblasti Rožnovska, Valašskomeziříčska musí nutně projet i mikroregionem Hranicko. Existuje ještě celá řada služeb, které návštěvníci Beskyd očekávají, ale nedostává se jim jich, a právě v tomto je příležitost pro Hranicko.

3.1.1 Základní strategické cíle mikroregionu

- založení informačního centra v mikroregionu,
- vydávat příručky pro návštěvníky mikroregionu a jiný propagační materiál,
- zkvalitnit infrastrukturu v oblasti cestovního ruchu podporou cykloturistiky (regionální, celostátní a mezinárodní cyklostezky),
- podpora agroturistiky a pěší turistiky,
- spolupráce mezi zúčastněnými obcemi mikroregionu,
- zajistit dostatečně bohatou nabídku volnočasových aktivit pro obyvatele i návštěvníky města,
- podpora obnovy chráněných kulturních památek,
- posílení místních společenských a kulturních iniciativ,
- zlepšení vzhledu obcí,

- zlepšit kvalitu vody ve všech obcích mikroregionu,
- využívání alternativních zdrojů energie,
- snížení počtu nezaměstnanosti podporou malého a středního podnikání,
- výměna zkušeností v rámci programu INNOREF (poznávací zájezdy),
- budování komunikací (dopravní infrastruktura).

Vybraným strategickým cílům mikroregionu Hranicko bych se chtěla věnovat a popsat je níže ve své práci.

3.1.2 Finanční zdroje pro základní strategické cíle

- spolufinancování obcí mikroregionu,
- strukturální fondy EU a jiné dotace v rámci EU,
- státní dotace (např. Program obnovy venkova),
- projekt INNOREF,
- sponzoring podniků.

3.2 Posílení silných stránek

Domnívám se, že silné stránky se musí podporovat a hlavně udržovat a snažit se o to, aby jich přibývalo. Ze silných stránek, které jsou definovány v předchozí kapitole jsem si pro další rozvoj vybrala vybavení mikroregionu kulturními a sportovními zařízeními. Jelikož je sportovními zařízeními mikroregion poměrně dobře vybaven, jsem přesvědčena, že posílením této silné stránky se stane mikroregion atraktivnějším jak pro turisty, tak i pro samotné obyvatele.

K dalšímu zvýšení návštěvnosti mikroregionu přispěje i modernizace lázní, rozšíření lázeňské kolonády, dále také rekonstrukce aragonitových jeskyní, ve kterých mají být v letošním roce dokončeny práce a dojde k jejich otevření a také se dočkáme rozšíření

stávající trasy o další nové atrakce. Nedílnou součástí je i propagace všech zmíněných nově zrekonstruovaných turisticky atraktivních míst. Této problematice propagace mikroregionu se budeme věnovat v další kapitole „Zlepšování slabých stránek mikroregionu“.

3.2.1 Projekt výstavby krytého bazénu

Pro rozvoj aktivního trávení volného času je důležitá výstavba sportovního areálu pro potřeby mikroregionu. Součástí by byla stavba krytého plaveckého bazénu a zimního stadionu.

Jednotlivé aktivity projektu:

- sestavení pracovní skupiny,
- zvolení vhodné lokality,
- vypracování projektové dokumentace,
- oslovení spoluinvestorů,
- získání stavebního povolení,
- výběrové řízení na dodavatele,
- realizace stavby.

Z finančních důvodů by byl realizován v první etapě projekt výstavby krytého bazénu. Výstavba zimního stadionu bude muset být odložena.

Projekt bude realizován v lokalitě koupaliště zastřešením stávajícího bazénu 25 m, dětského bazénu 15 m a ponecháním odkrytého 50 m dlouhého bazénu s brouzdalištěm. Bude tak vytvořen areál, který by navazoval na stávající sportoviště.

Nový areál bude obsahovat saunu, páru, masáže, solárium, fitness, restaurace, bowling i kinokavárnu. Nový objekt bude navazovat na stávající budovu šaten a restauraci. Bude také existovat propojení na venkovní plochy. Plánuje se v tomto komplexu vybudovat zimní stadion s ochozem pro 500 diváků, minigolf, kurty, úprava bazénu 50 m o atrakce s tobogánem, skluzavkami a dětským koutkem.

Areál je umístěn na okraji města a je snadno dostupný pro pěší i cyklisty. Do budoucna se předpokládá vybudování parkoviště asi se 150 místy.

Finanční situace předpokládá získání státní dotace z Regionálního programu rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů a zbývající část by město platilo z vlastních zdrojů.

3.2.2 Rozvoj lázeňství

Lázně Teplice nad Bečvou patří mezi jedny z nejstarších moravských lázní. Leží v údolí řeky Bečvy. Naleznete zde oázu klidu, načerpáte novou energii a upevníte své zdraví.

Jedním z nejstarších lázeňských domů v Teplicích nad Bečvou je lázeňský dům Bečva. Z toho důvodu je nutná jeho rozsáhlá rekonstrukce a modernizace objektu podle norem EU. Je to památkově chráněná funkcionalistická budova, a proto musí být celý projekt konzultován s památkovým úřadem.

Lázeňský dům bude i dále sloužit k rehabilitacím osob se srdečně-cévními chorobami. K novým službám přibudou různé preventivní programy. Jsou nabízeny rehabilitační a relaxační pobyty, o které je v poslední době velký zájem. Nově budou zavedeny programy pro manažery žijící hektickým životem. Jedná se o čtyř až pěti denní pobyt, během kterého bude provedeno kompletní vyšetření s následnou lékařskou konzultací, s masážemi, koupelemi a dalšími terapiemi.

3.3 Zlepšení slabých stránek mikroregionu

V této části bych se chtěla věnovat důležitým problémům, které v mikroregionu existují a cílem je snažit se o jejich eliminaci. Mezi slabé stránky, které budu detailněji popisovat patří:

- rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu,
- rozvoj technické infrastruktury,
- rozvoj bytové výstavby.

3.3.1 Rozvoj cestovního ruchu

Cílem je odstraňování bariér rozvoje podnikání v cestovním ruchu podporou zkvalitňování podnikatelské infrastruktury a zajištění dostatečné nabídky kvalitních služeb pro tuzemské a zejména zahraniční návštěvníky. Současně vytvářet podmínky ke zvýšení zaměstnanosti v tomto perspektivním odvětví.

Vybrané projekty k rozvoji cestovního ruchu:

- Projekt obnovy obcí mikroregionu,
- Projekt propagace mikroregionu,
- Projekt informačního centra mikroregionu,
- Projekt rozvoje cykloturistiky,
- Projekt rozvoje agroturistiky.

Projekt obnovy obcí mikroregionu

Moravská krajina má zcela jiná, vlastní kouzla a krásy než hory nebo moře. To by mělo být zvláště zdůrazněno obyvatelům obcí a turistům. Znalost a pochopení přírody zároveň zvyšuje a umocňuje respekt návštěvníků: dovolená má být také příležitostí uvědomit si existenční základy lidské společnosti.

Harmonická jednota kulturní krajiny a obce s neporušenou udržovanou přírodní krajinou patří ke klenotům mikroregionu. Její udržování představuje prvotní úkol při zavádění jakéhokoli opatření v mikroregionu.

Obnova obcí by se měla stát důležitou součástí atraktivnosti jednotlivých obcí. S tím souvisí udržování historického kulturního dědictví, dále také péče o stávající historické stavby a o zvelebování obcí květinovou výzdobou, udržování ulic a předzahrádek.

Obyvatelé mikroregionu by měli být detailně informováni o významu cestovního ruchu pro svou obec a jeho budoucnost a o výhodách a nevýhodách s tím souvisejících. Také by měli být přesvědčováni, že život a aktivní účast ve společnosti posiluje a upevňuje povědomí místních občanů a vyvolává v něm zdravý lokální patriotismus. Sebevědomí

občanů obcí mikroregionu je charakterizováno především jejich kulturou. Proto je nutné se trvale zasazovat o udržení a posílení identity kulturního života v obcích, udržování a rozvoj řemeslných tradic.

Cestovní ruch a subjekty cestovního ruchu vytváří lepší podmínky pro život především samotným obyvatelům obcí. Je třeba posílit společenský život v obcích, snažit se o koordinaci jednotlivých aktivit a zpřístupnit je rovněž návštěvníkům.

Projekt propagace mikroregionu

Podle zákona č. 106/1999 Zákon o svobodném přístupu k informacím § 5 odstavec 2, který říká, že subjekty jsou povinny zveřejňovat informace způsobem umožňujícím dálkový přístup. Mikroregion má vlastní webové stránky www.mikroregion-hranicko.cz, které obsahují informace pro občany, podnikatele, potencionální návštěvníky, přehled kulturních akcí atd. Fungující systém je propojen pomocí odkazů na další příbuzné stránky mikroregionu.

Je ale zapotřebí přilákat do mikroregionu veřejnost, která bude adekvátním způsobem informována a přitáhne tak její pozornost. Propagace musí být realizována i dalšími vhodnými propagačními a informačními materiály. Je důležité dohodnout se na jednotném grafickém formátu, sestavit seznam míst kde budou propagační materiály nabízeny a stanovit způsob kontroly, objednávání a dodávání propagačních materiálů. Materiály se musí dostat ve správnou dobu na správné místa, kde je využijí potencionální návštěvníci.

Nejčastěji používané prostředky propagace jsou:

- informační letáky,
- průvodce a mapy,
- vývěsné informační tabule s mapou mikroregionu,
- propagace na veletrzích,
- propagace pořádaných sportovních a kulturních akcí.

V materiálech by měly být základní informace a hlavní kontaktní adresy. Dále by měly být k dispozici v cizojazyčném provedení nejčastěji minimálně v angličtině a němčině popř. v dalších jazycích dle vlastního uvážení. Vhodnými místy pro prodej jsou např. informační centra, sportovní prodejny, knihkupectví či sídla mikroregionu.

Projekt informačního centra mikroregionu

V sídle mikroregionu, které se nachází v Hustopečích nad Bečvou existuje od počátku roku 2005 jeho sekretariát. Jeho úkolem je připravovat významné projekty pro rozvoj mikroregionu. V současné době neplní funkci informačního centra, které by mělo sloužit obyvatelům mikroregionu a jeho návštěvníkům. Tuto aktivitu nyní supluje Městské informační centrum v Hranicích. Informační centrum mikroregionu by mělo být financováno obcemi a subjekty cestovního ruchu mikroregionu Hranicko. Mezi hlavní úkoly informačního centra by měly patřit:

- informace místních obyvatel a návštěvníků v oblasti cestovního ruchu,
- tvorba propagačních materiálů mikroregionu Hranicko,
- rezervace ubytování,
- prodej vstupenek na jednotlivá kulturní a sportovní představení,
- prodej map, pohlednic, propagačních materiálů,
- směnářská činnost (finanční zdroje - spolufinancování obcí mikroregionu, strukturální fondy),
- informační centrum by se mělo stát vydavatelem "Příručky pro návštěvníky mikroregionu", ve které by se měly objevit přehledně vypsané veškeré turistické, výletní cíle i příležitosti pro strávení volného času, otevírací doba i výše vstupného a telefonické kontakty.

Výletní cíle, zvláště okolí Potštátska, přírodní parky v Hranickém krasu, lázně Teplice nad Bečvou by měly být návštěvníkům zpřístupněny na základě přesných, správných informací a stálé reklamy hlavně v období od května do konce října. Pro návštěvníky by

měly být k dispozici informační tabule, mapy obcí, a směrovky upozorňující na důležité místa a památky. Dále by mělo být k dispozici dostatek parkovacích míst v rekreačních oblastech a střediscích.

Strategickým cílem cestovního ruchu je přilákat do mikroregionu Hranicko více tuzemských i zahraničních hostů a prodloužit jejich pobyt. Mikroregion by se měl stát pro návštěvníky zajímavějším. Rozhodující význam přitom má vyšší kvalita infrastruktury v cestovním ruchu.

Investice do cestovního ruchu je třeba posuzovat primárně z hlediska jejich působení na místní obyvatele a v souladu s působením na přírodu a životní prostředí. Rozhodujícím faktorem úspěšnosti v cestovním ruchu je širší nabídka a kvalita infrastruktury, s tím souvisí modernizace, vyšší kvalita a trvalá údržba stávajících zařízení. Těžištěm je cykloturistika, pěší turistika, koupání a jízda na koni. Vytvoření široké nabídky přírodních atrakcí, kultury a sportu (opět cykloturistika, pěší turistika, koupání, tenis, jízda na koni, příp. golf).

Projekt rozvoje cykloturistiky

Cílem rozvoje cykloturistiky je vybudování cyklotras na území mikroregionu a s tím spojené služby (směrové ukazatele, odpočívadla, umístění odpadkových košů podél jednotlivých tras, stojany na kola, ubytování, stravování-občerstvení a propagace).

Postup při realizaci projektu dle plánu cyklostezek a cyklotras v mikroregionu je následující:

- průzkum tras a zpracování jejich značení,
- zpracování projektu odborným zkušeným zpracovatelem,
- výroba a osazení doplňkového vybavení (lavičky, přístřešky, stojany na kola atd.),
- údržba cyklotras.

Příprava a samotná realizace je rozdělena do čtyř fází:

- V první části bude příprava zaměřena na shromáždění informací od jednotlivých obcí a plánování cyklotras a cyklostezek prostřednictvím vedení pracovních skupin.
- Druhá fáze přípravy bude věnována analýze výsledků pracovních skupin a sestavení jednotlivých tras.
- Ve třetí fázi bude provedeno vícekritériální hodnocení jednotlivých tras s ohledem na jejich stávající napojení na síť cyklostezek a cyklotras, napojení významnosti produktů turistického ruchu, atraktivnost jednotlivých tras, s ohledem na bezpečnost dopravy, návaznosti na síť plánovaných tras a především snadností realizovatelnosti.
- V poslední fázi bude navržena etapizace budování sítě s finančním rozvržením a harmonogramem jejich budoucí realizace.

Z hlediska rozvoje mikroregionu je proto cykloturistika ideálním typem pro rozvoj a stabilizaci turistického ruchu v regionu, který má bohatý potenciál využití. V mikroregionu existuje síť cyklotras a cyklostezek, to je však nedostačující pro potřeby rozvoje přímo v mikroregionu Hranicko. Současné pokrytí je cca 100 km značených cyklotras a 26 km plánované cyklostezky Bečvy, která je v současné době stále ve výstavbě. Řešení napojení na budoucí síť cyklostezek a cyklotras mikroregionu je možné prostřednictvím využití již značených tras ve městě Hranice.

Hustota tras by měla být rovnoměrně navržena na celém území, aby nedocházelo k přetížení turisticky zajímavých lokalit. S přibývajícím množstvím turistů bude nutné efektivně rozšířit a budovat nové služby, které vytvoří nové pracovní příležitosti pro místní obyvatele.

Odhadované náklady na 1 km trasy jsou:

- Varianta A – pokud se jedná o již stávající komunikaci, na které je nutné provést pouze značení – 5.000 Kč/km,

- Varianta B – pokud se jedná o polní cestu a je nutné pouze vysypání šotolinou – $200,-\text{Kč}/\text{m}^2 = 60.000,- \text{Kč}/\text{km}$,
- Varianta C – na vybudování asfaltové stezky šíře 3 m – 3-4 mil. Kč/km.

Projekt rozvoje agroturistiky

Člověk začíná ztrácet kontakt s přírodou a agroturistika reaguje zcela novou formou aktivního odpočinku. Agroturistika, která začíná být hitem v oblasti trávení volného času může podpořit rozvoj venkovské turistiky. Lidé z měst přijíždějí na venkov za odpočinkem od každodenního shonu.

Mikroregion nabízí celoroční sportovní vyžití. V létě je zde možnost provozovat pěší turistiku, jízdu na kole, sběr lesních plodů a hub. V zimě využívat místních lyžařských areálů nebo běžeckých tratí atd. Pestrá nabídka neobvyklých zážitků lákavými i pro děti, klid mimo velká turistická zařízení.

Jelikož je v mikroregionu spousta venkovských obcí je dobrou příležitostí agroturistika, jak přilákat nové návštěvníky a zajistit jejich dlouhodobější pobyt.

Je zapotřebí zajistit pro úspěšnost projektu:

- ubytovací a stravovací zařízení,
- program aktivního odpočinku,
- koně k projížděkám po kraji,
- kola na vyjížděky,
- služby k dobré spokojenosti návštěvníků,
- parkovací místa,
- propagace.

Zajistit klientům pestrou nabídku zážitků, aby odjížděli odpočatí a také aby se docílilo návratu návštěvníků zpět. Na úspěšnosti projektu mikroregionu by se měli podílet i jeho obyvatelé.

3.3.2 Rozvoj technické infrastruktury

Rozvojovou prioritou je oblast infrastruktury a životních zdrojů, která má přímý vliv na úspěšnost regionálních subjektů při pronikání na trh a je základní podmínkou pro vyvážený rozvoj mikroregionu. Technická infrastruktura (vodovod, plynovod, kanalizace + ČOV, přívod a rozvody elektrické energie, telefony, veřejné osvětlení, místní rozhlas) a informační propojení sídel je jedním z významných hledisek dalšího možného rozvoje obcí v mikroregionu a má přímý vliv na průmyslovou či bytovou výstavbu a posílení její funkčnosti.

Vyřešení technické infrastruktury je nezbytné i s ohledem na dodržení zákonů o životním prostředí a má značný vliv na úroveň a podmínky bydlení v obcích. Oblast likvidace odpadních vod, jejich svedení a přečištění na ČOV, má bezprostřední dopad na kvalitu stávajících zdrojů podzemní pitné vody a vod povrchových a na celkový stav přírodních podmínek a biosféry v území. Dořešení problematiky zásobování obyvatel pitnou vodou, zajistí zvýšení životní úrovně a možnosti využití území. Podpora rozvoje území vlivem plánované výstavby technické infrastruktury je jedním z nejpotřebnějších směrů rozvoje mikroregionu.

V programu rozvoje technické infrastruktury se nabízí koncepční řešení problémů infrastruktury, jehož společným jmenovatelem je přesáhnout možnosti nebo hranice jedné obce a snaha o překonání partikulárních pohledů a zájmů. Většinu úkolů, uvedených v programu, budou iniciovat místní samosprávy v úzké spolupráci s místními orgány státní a ústřední správy, které mohou tyto aktivity účinně podpořit a přispět k realizaci navržených opatření. Veškerá rozvojová opatření budou realizována v souladu s principy udržitelného rozvoje - jedná se především o produktivní investice, vždy s přihlédnutím k ochraně životního prostředí.

Řešení technické infrastruktury je v současných podmínkách velmi závislé na konkrétní situaci v daném území obce. Základním problémem je většinou projednávání související problematiky mezi různými subjekty na úrovni místní samosprávy a malá provázanost s podnikatelskými subjekty, zvláště ve vztahu obec - živnostníci - obchodní společnosti, a neochota, či někdy až neschopnost, diskutovat o společných problémech a řešit je. Proto jako jeden ze základních předpokladů realizace programu rozvoje je nutné utvářet a rozvíjet funkční partnerství veřejné správy (místní samosprávy a státní správy) s podnikatelskou sférou, např. pomocí hospodářské komory či prostřednictvím okresní sociální a

hospodářské rady pro spolupráci. Naplňování programových opatření, realizací jednotlivých dílčích akcí k obnově a dobudování základní technické infrastruktury, je pak otázkou výběru postupu a konkrétních akcí, pro které se musí rozhodnout místní subjekty ze své vlastní vůle ve svých konkrétních podmínkách. Z časového hlediska se jedná o střednědobý až dlouhodobý investiční proces (s předpokládanou lhůtou ukončení do roku 2012), který sebou bude přinášet nutnost dílčí aktualizace podle postupu a úspěšnosti programu rozvoje a to nejen v části týkající se realizace jednotlivých konkrétních projektů, ale i ve volbě rozvojových priorit.

Projekt zásobování obcí Potštátka pitnou vodou

Podporu opatření k zajištění dostupnosti kvalitní pitné vody ve všech domácnostech a pro zvýšení její kvality, ochranu stávajících vodních zdrojů a vytváření opatření pro jejich stabilizaci a případné posílení vydatnosti. Rekonstrukce starých vodovodních sítí, výměny zdravotně závadných potrubí, jejich optimalizaci s návazností na posílení jejich požárního významu s cílem omezení provozních ztrát a propojení do co největších vodohospodářských soustav pro snížení rizika krizových situací v zásobování vodou.

V současné době je v provozu stavba „Fulnek-Hranice-Přerov“ vodovodního přivaděče, která řeší přívod vody ze systému Ostravského spojeného vodovodu do Hranic pro zásobování výrobního centra Philips a pro obyvatele regionu pitnou vodou. Zajišťuje dopravu vody ze systému Ostravského oblastního vodovodu (OOV) u Fulneku přes akumulaci Moravská Brána do Hranic.

Postupný vývoj kvality vody v nádrži vlivem činnosti v lesích, biologickým oživením způsobuje provozovateli řadu problémů. Poměrně složitá technologie úpravy vody a malý výkon způsobují ekonomicky nevýhodný provoz.

Stávajícím přivaděčem lze tuto vodu gravitačně dopravit do akumulace úpravny vody Lhotka a odtud budou zásobovány pitnou vodou obce Radídkov, Uhřínov, Středolesí, Boškov, Potštát, Kyžlířov, Kovářov a Lipná napojením na systém spojeného vodovodu Hranice.

Cílem je zkvalitnit pitnou vodu v obcích mikroregionu, jelikož v některých obcích není doposud dostatečně kvalitní voda, někde je zapotřebí dobudování vodovodní sítě.

3.3.3 Projekt rozvoje bytové výstavby

Udržet mladé lidi ve svých obcích a přilákat další je zájmem všech obcí mikroregionu. Proto je jednou z priorit mikroregionu i podpora a rozvoj bytové výstavby, která je podmínkou pro spokojený život občanů.

Bytové domy

Je velmi důležité podporovat takové projekty, které jsou zárukou jak úsporných pořizovacích nákladů, tak nákladů na provoz domu po celou dobu jeho životnosti. Energeticky úsporná forma výstavby nového bydlení je jediná cesta, kudy by se měla ubírat.

Obce zároveň musí respektovat charakter stávající venkovské zástavby, který umožňuje pouze realizaci nízkopodlažních bytových domů. Další možností jsou pak nástavby na objektech občanského vybavení, kdy střešní nástavba mnohdy přispěje ke zkvalitnění architektury objektu. Zdejší region má velmi vysoký, zhruba třetinový podíl nástaveb a přístaveb z úhrnu bytové výstavby.

Na výstavbu bytových domů pak navazuje i vybudování:

- nových spojek místních automobilových komunikací,
- pěších komunikací,
- veřejných prostranství,
- cyklistických spojek,
- parkoviště,
- protihlukové stěny,
- veřejného osvětlení,
- výsadby vzrostlých stromů,
- zatravnění ploch.

Rodinné domy

S ohledem na velikost a charakter zástavby, je u obcí mikroregionu upřednostňována výstavba rodinných domů. Není předpoklad, že obce samotné budou realizovat jejich výstavbu a následně tyto prodávat, příp. pronajímat občanům. Cílem obcí je připravit občanům co nejlepší podmínky pro realizaci rodinných domů, a to především vymezením vhodných lokalit v územním plánu obce a následné vybudování inženýrských sítí v takovéto lokalitě.

Podmínkou kvalitní bytové výstavby a jejího rozvoje správným směrem je nezbytné vytváření podmínek pro vytýčení koncepce dlouhodobějšího rozsahu a struktury bytové výstavby při současném efektivním hospodaření bytovým fondem (snížení míry úbytků, racionálnější využití bytového fondu).

3.4 Využití příležitostí

Již dříve jsem se zmínila o existenci firmy LG. Philips Displays, která v mikroregionu postavila svou továrnu na výrobu televizních obrazovek. Tato továrna přinesla mnoha lidem zaměstnání, ale nejen ze zdejšího regionu. Dojíždí sem spousta lidí např. z Ostravska a Přerovska. Lepší životní úroveň ve městě nepozorují. Centrum města upadá a naopak se daří supermarketům. Firma LG. Philips Displays plánuje do budoucna rozšíření výroby obrazovek Jumbo a Large o 200 %, ale termín realizace není dosud stanoven.

3.4.1 Rozvoj malého a středního podnikání

Nezaměstnanost regionu se pohybuje kolem 13 %. Ke snížení této nezaměstnanosti je důležité vytvořit vhodné prostředí pro rozvoj podnikání. Hranice a jejich okolí jsou příliš závislé na několika velkých zaměstnavatelích a to může být v budoucnu zdrojem rizik. Proto je důležité vybudovat napojení technické infrastruktury k pozemkům v hospodářských – průmyslových zónách. To je vhodný a atraktivní způsob pro přilákání nových investorů a k vytvoření moderního průmyslového areálu tzv. podnikatelského centra. Malé a střední podniky zvyšují atraktivitu regionu pro další investory.

Nedílnou součástí podpory malého a středního podnikání je vytvoření strategického plánu hospodářského rozvoje obcí v mikroregionu Hranicko.

Strategický plán by měl obsahovat následující kroky:

- určení odpovědné osoby za hospodářský rozvoj obce,
- vypracování a schválení záměru vytvoření strategického plánu hospodářského rozvoje obcí v mikroregionu Hranicko,
- vytvoření pracovní skupiny pro hospodářský rozvoj obce nebo mikroregionu.

Obsah strategického plánu a jednotlivé činnosti z nichž bude plán složen:

1. zpracování marketingového plánu podporující hospodářský rozvoj mikroregionu
 - o vytvoření institucí
 - o konkurenční výhody mikroregionu pro přilákání zahraničních investorů, které podpoří investice místního průmyslu a tvorbu pracovních míst
 - a) cíle marketingu mikroregionu
 - b) propagace mikroregionu
 - o diverzifikace hospodářské struktury
2. systém přípravy a nabídky infrastrukturou vybavených pozemků pro rozvoj podnikání
 - a) představitelé obcí mikroregionu osloví majitele pozemků a budov
 - b) vytvoření databáze nemovitostí vhodných pro podnikání jak pro zahraniční investory, tak české investory na odboru ekonomického rozvoje mikroregionu
 - c) zajištění aktualizace databáze
- o oslovení majitelů větších pozemků s nabídkou společné prezentace pro investiční záměry
 - a) specifikace hlavních architektonických informací popisu pozemků
 - b) propagace vůči investorům

- o příprava pozemků vybavených technickou infrastrukturou jak pro zahraniční, tak české investory
- o aktivní zapojení obcí v mikroregionu do činnosti obecně prospěšné společnosti

3.4.2 Projekt posilování spolupráce

Posilováním spolupráce se jedná o výměnu zkušeností a vypracování společných strategií v oblasti regionálního rozvoje. Obce by se měly v rámci mikroregionu naučit užší dlouhodobé spolupráci mezi obyvateli, veřejnou správou a podnikatelskými subjekty i neziskovým sektorem na společném rozvoji své oblasti.

Projekt spolupráce by se měl zakládat hlavně na:

- výměně dobrých i špatných zkušeností,
- poučit se z chyb či úspěchů ostatních,
- pomoc s čerpáním finančních prostředků nejen z EU, ale i ČR.

Výsledkem bude větší množství podnikatelských aktivit, ale i propagace mikroregionu nejen v ČR, ale i za hranicemi státu. Soustředit by se měly obce na vypracování společné strategie, aby byl každý seznámen se zamýšlenými změnami v regionu a aby se s nimi mohl dostatečně ztotožnit. Naučit se co nejlépe využívat svého potenciálu.

Dále by měla být prohlubována a podporována přeshraniční, nadnárodní i mezinárodní spolupráce. Podporou evropských projektových partnerství, výměnou zkušeností a vypracováním společných aktivit v oblasti regionálního rozvoje jako tomu je např. u projektu INNOREF (Inovace a efektivní využívání zdrojů jako prostředek trvale udržitelného rozvoje).

Mělo by docházet k větší spolupráci mezi spřátelenými obcemi, městy, regiony a také mezi školami, sportovci, umělci i muzikanty. Vedle pravidelných návštěv zajistit i fungující pravidelnou spolupráci.

3.5 Předcházení ohrožení

3.5.1 Projekt zlepšení stavu životního prostředí

Nejvíce znečištěné ovzduší je v centru mikroregionu v Hranicích. Pro město Hranice má ze znečišťujících látek největší vliv na zvýšený výskyt převážně automobilová doprava, která je zde dosti vysoká. Jde například o oxid dusičitý, benzen a polétavý prach. Znečištění ovzduší způsobuje u obyvatel choroby dýchacího ústrojí. Některé zdroje znečištění byly již odstraněny, například zlepšení stavu ovzduší snížením emisí zplodin vznikajících spalováním fosilních (zvláště tuhých) paliv formou náhrady těchto paliv za zemní plyn.

Důležitým krokem je vybudovat program zlepšení kvality ovzduší. Možností pro zlepšení stávajícího stavu vidím v omezení produkce současných zdrojů emisí. Jedná se převážně o:

- omezení spalování náhradními palivy (např. pneumatiky, plasty, kafilerní odpad),
- dostatečnou filtraci a nerozšiřování výroby bez nároků na zvýšenou produkci emisí,
- snížení dopravního provozu v centru měst a obcí,
- omezení nových zdrojů znečištění a kontrolu stavu emisí (zavedení systému kontroly vypuštění emisí do ovzduší a jejich monitorování),
- podporu využívání alternativních zdrojů energie (především centrální vytápění fytomasou).

Výsadba zeleně je nedílnou součástí zlepšení stavu životního prostředí. V současné době má na přirozeném vývoji stavu zeleně neblahý vliv nadměrné zaplevelování, drobné skládky odpadků a sešlap mimo určené komunikace. Údržba ploch zeleně by měla zahrnovat zejména:

- rekonstrukce dřevin,

- ozelenění sídlišť,
- výsadbu pásů keřů podél potoků,
- úpravu a zmlazování dřevin,
- výsadbu alejí,
- sečení a čištění travnatých ploch,
- výsadbu zeleně a její kypření s odplevelením,
- přistavování kontejnerů na svépomocné akce občanů.

Zlepšení kvality životního prostředí závisí také na realizaci protipovodňového opatření. Od povodní v roce 1997 se vypracovaly povodňové plány a přípravy na možné ohrožení. Tento plán se musí každoročně aktualizovat a odsouhlasit s Povodňovými plány vyšších stupňů. Obecní úřady musí provádět povodňové prohlídky toků ve svém správním obvodu.

Zmírnění důsledků budoucích povodní spočívá v:

- ochraně zástavby v záplavovém území,
- udržování technického stavu vodních děl,
- regulaci odtokových vodních režimů,
- čištění koryt a opravy opěrných zdí toků,
- prosazování programu revitalizace krajiny,
- realizace pozemkových úprav zaměřených na zmírnění zrychlené eroze orné půdy (a zvýšení biodiverzity krajiny).

Na území města Hranic se vybudovalo nové měrné místo na sledování stavu vody „limnigraf“ na konci promenády u lázeňského domu Bečva v Lázních Teplice. Toto zařízení je napojeno na telefonní automat s možností získávání informací telefonem.

3.5.2 Rozvoj dopravní infrastruktury

Dopravní propojení sídel je jedním z významných hledisek dalšího možného rozvoje obcí v mikroregionu a má přímý vliv na průmyslovou či bytovou výstavbu.

Vyřešením dopravní infrastruktury je nezbytné i s ohledem na dodržení zákonů o životním prostředí a má značný vliv na úroveň a podmínky bydlení v obcích. Základní páteří dopravní obslužnosti v mikroregionu je kombinace železniční a silniční dopravy s převahou silniční dopravy. Převážnou část mikroregionu trápí stejný problém, a to místně nedostačující kapacita silnic, která zaostává za bouřlivým rozvojem počtu automobilů. Cílem dopravní infrastruktury je zajištění relativně rychlé, bezpečné a přitom ekologicky přijatelné dostupnosti regionu a všech jeho částí. Cílem je také efektivně fungující systém moderních prostředků komunikace, a to - s přihlédnutím k efektivitě provozu těchto sítí - ve všech sídlech regionu, aby nevznikly bariéry jejich dalšího rozvoje.

Jedním z cílů je i zlepšení napojení města a obcí mikroregionu na evropské dopravní síť, dalším cílem je rozvoj dopravní infrastruktury. Velmi důležité je také zlepšení dopravní obslužnosti venkovských sídel jako klíčový faktor jejich plnohodnotné integrace do ekonomické, sociální i kulturní infrastruktury regionu, zajištění funkční a efektivní dopravní obslužnosti regionu veřejnou hromadnou dopravou.

Výstavba dálnice D 47 Lipník nad Bečvou – Ostrava ovlivní dopravu nejen v Hranicích, ale v celém mikroregionu. V současné době existují tři varianty výstavby dálničního přivaděče do Hranic:

- Varianta A

Dálnice zklidní provoz na silnici I/47 (směr Ostrava) i I/35 (směr Valašské Meziříčí), ale zvýší se provoz dopravy na silnici II/440 z Potštátu do Hranic. Po dostavbě silnice R 35 tzv. Palačovské spojky, která má u obce Palačov oddělit silnici I/47 a u Valašského Meziříčí se napojit na stávající I/35, se celkový nárůst sníží.

- Varianta B

Změna územního rozhodnutí spočívající ve zrušení daného napojení dálničního přivaděče do centra města a využití napojení v Lipníku nad Bečvou nebo v Bělotině.

- o Obce mikroregionu budou vnímat zrušení sjezdu jako negativní.
- o Obtížné je vyhodnotit rozsah této změny pro budoucí rozvoj mikroregionu.

- Varianta C

Napojení komunikace k továrně Philips a rondelu „U Smrku“ samostatnou komunikací od místní části Velká.

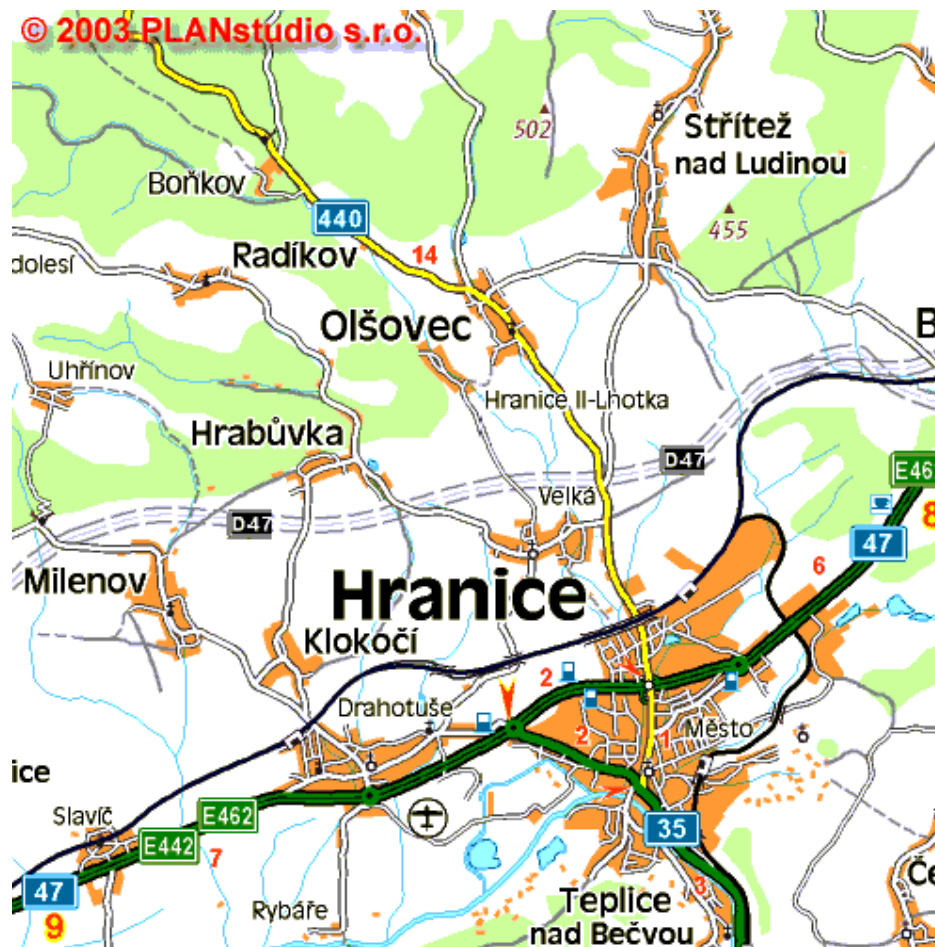
- o Okolnosti k posouzení:

1. není zaručeno většinové odklonění dopravy na tento silniční úsek. Napojení Hranic ulicí Potštátskou však zůstává zachováno jako možnost výstavby dálničního přivaděče (viz varianta A),
2. tato komunikace křížuje železniční trať, investice by tím přesáhla mnoho desítek mil. Kč,
3. občané Velké tuto variantu odmítají.

Stavbou dálnice se stane mikroregion dopravně dostupnější, ale v případě výstavby dálničního přivaděče podle varianty A přivede do centra Hranic více automobilů. Proto by přicházelo v úvahu následující řešení problémových míst:

- zpomalit vjezd aut do Hranic vjezdovým ostrůvkem,
- vybudovat střední dělicí ostrůvky, které by rozdělily komunikaci na dva pruhy,
- vybudovat střední dělicí ostrůvek před železničním podjezdem,
- podjezd vhodně osvětlit,
- větší křižovatky vyřešit opět ostrůvkem,

- větší stromy bránící ve výhledu v křižovatkách nahradit méně vzrostlou zelení,
- zkrátit dlouhý prostor pro autobusy,
- výstavba okružní křižovatky,
- v místě potřeby vybudovat zpomalovací polštáře.

Zdroj: <http://www.ceskedalnice.cz>

Obr. 3 Mapa stávajících komunikací a připravované dálnice D 47

Navržené úpravy budou posuzovány městským úřadem z hlediska účinnosti i nákladnosti. Jejich realizace je dlouhodobý úkol. Bude nutné zpracování projektové dokumentace pro stavební povolení a zajištění podkladů pro majetkové vypořádání.

ZÁVĚR

Důležitý význam pro vznik mikroregionu má zpracování strategických rozvojových plánů pro samotné obce a jejich obyvatele. Na základě těchto plánů a z nich vycházejících projektů bude možné čerpat finanční prostředky z fondů EU a tím využít výhod plynoucích z členství v Evropské unii.

Mikroregiony vznikají na základě požadavků EU. Jedním z nejzákladnějších důvodů je finanční pomoc zemím s regionálními problémy. Před vstupem ČR do EU plynula finanční pomoc z předstrukturálních fondů EU a nyní po vstupu naší republiky do Evropské unie mohou naše regiony očekávat pomoc ze strukturálních fondů EU. Evropská unie poskytuje finanční prostředky na konkrétní projekty většího významu, které řeší problémy více obcí současně.

Mikroregion patří mezi strategicky významné oblasti a jeho potenciál není dostatečně využit zejména v oblasti rozvoje cestovního ruchu, i když mikroregion a obce v něm mají po této stránce co nabídnout. Této problematice jsem věnovala převážnou část projektu, kde jsem popsala řadu opatření, která je třeba provést ke zvýšení podílu rozvoje v tomto sektoru a to povede ke zvýšení návštěvnosti celého mikroregionu. Je proto nezbytné zajistit propagaci mikroregionu jako celku, přilákat tak do regionu více tuzemských i zahraničních turistů a zajistit potřebnou kvalitu služeb k plné spokojenosti návštěvníků. Důležitou roli zde hraje také kvalita infrastruktury nejen v cestovním ruchu. Dopravní propojení sídel je jedním z významných hledisek dalšího možného rozvoje obcí v mikroregionu a má dále přímý vliv na průmyslovou či bytovou výstavbu.

Domnívám se, že cíl diplomové práce byl splněn v následujících krocích projektu. V tématu věnovaném posílení silných stránek mikroregionu jsem se zaměřila na projekt výstavby krytého bazénu a také rozvoj lázeňství. V další části práce nazvané zlepšení slabých stránek mikroregionu jsem se věnovala problémům, které v mikroregionu existují a to zejména rozvoji cestovního ruchu, rozvoji technické infrastruktury a rozvoji bytové výstavby. Problémům v rozvoji cestovního ruchu se věnuji ve vybraných projektech: projekt obnovy obcí mikroregionu, projekt propagace, projekt informačního centra, projekt rozvoje cykloturistiky, projekt rozvoje agroturistiky mikroregionu. Rozvoj oblasti infrastruktury a životních zdrojů má přímý vliv na úspěšnost regionálních subjektů při pronikání na trh a je základní podmínkou pro vyvážený rozvoj mikroregionu a jeho funkčnosti. V programu

rozvoje technické infrastruktury se nabízí koncepční řešení problémů infrastruktury, jehož společným jmenovatelem je přesáhnout možnosti nebo hranice jedné obce a snaha o překonání partikulárních pohledů a zájmů. Příkladem je projekt zásobování obcí Potštátska pitnou vodou. Cílem projektu rozvoje bytové výstavby je udržet mladé lidi ve svých obcích a přilákat další. Proto je jednou z priorit mikroregionu i podpora a rozvoj bytové výstavby, která je podmínkou pro spokojený život občanů. Využití příležitostí je nastíněno v rozvoji malého a středního podnikání a v projektu posilování spolupráce. V závěrečné části práce se zaměřuji na předcházení ohrožení v projektu zlepšení stavu životního prostředí a v rozvoji dopravní infrastruktury.

K realizaci jednotlivých projektů je zapotřebí vytvářet podmínky nezbytné pro kvalitní vývoj mikroregionu a také využít možností finanční podpory pro ekonomický rozvoj této oblasti. K zajištění rozvoje mikroregionu jako celku je důležitá podpora všech zainteresovaných subjektů. Nelze popsat všechny problémy z důvodu jejich obsáhlosti, ale tyto možnosti nelze opomíjet k zajištění celkového rozvoje mikroregionu. V případě společné spolupráce a získáním potřebných finančních prostředků je možné podpořit prosperitu regionu a tím přispět ke zlepšení situace celého státu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURYMonografická publikace:

- [1] *Nová regionální politika*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a DaDa, a. s. Praha: Východočeská tiskárna, spol. s r. o., Pardubice, 2002. 96 s. ISBN 80-903064-1-1.
- [2] KOTLER, P., *Marketing management*. 1. vydání, Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2001. 720 s. ISBN 80-247-0016-6.
- [3] JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M., *Marketing měst a obcí*. 1. vydání, Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 1999. 184 s. + 2 přílohy. ISBN 80-7169-750-8.
- [4] WOKOUN, R. et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 3. vydání, Praha: IFEC, s. r. o., 2001. 266 s. ISBN 80-86412-08-3.
- [5] KADERÁBKOVÁ, J. et al. *Úvod do regionálních a správních věd*. 1. vydání, Praha: CODEX Bohemia, 1996. 96 s. ISBN 80-85963-18-3.
- [6] WOKOUN, R., *Česká regionální politika v období vstupu do EU*. 1. vydání, Praha: VŠE v Praze, Oeconomica, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.
- [7] BERKA, R., et al. *Příručka člena zastupitelstva obce*. 1. vydání Praha: VCVS ČR, o. p. s. 2002. ISBN 80-238-9120-0.
- [8] *Žijeme v Evropě*. Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy Olomouc: ARTAD, s. r. o., 2000. 40 s.
- [9] SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. 1. vydání Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
- [10] KEŘKOVSKÝ, M., VYKYPĚL, O. *Strategické řízení*. Teorie pro praxi. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2002. 172 s. ISBN 80-7179-578-X.
- [11] *Příruční stíratelný atlas Česká republika*, ExKoM Olomouc, 1998. Úprava Bc. Hana Kučerová.
- [12] NECID, J., JURAČKA, V. *Hranice – malý průvodce městem a okolím*. 1. vydání, vydal Městský úřad Hranice, v nakladatelství MIJOKA Hranice, s. r. o., Vytiskly Ostravské tiskárny, 1995.
- [13] Novotný, L. et al. *Hranice a okolí*. 1. vydání, Ostrava: Profil, 1985.

- [14] JAMBOROVÁ, D. et al. *Hranice – Navštívenka*. „Měst, kde je škoda se nezastavit“. 1. vydání, Hranice: DOST, 2003. ISBN 80-902942-5-1.
- [15] *Město Hranice v číslech*. Město Hranice, 2004. 52 s.
- [16] *Plán vytvoření sítě cyklostezek a cyklotras v mikroregionu Hranicko*. Centrum pro komunitní práci střední Morava, 2004.

Internetové zdroje:

- [17] *Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy, Mikroregion*. Dostupný z: <http://www.rarsm.cz/mikroreg.htm>. Poslední citace 2003-05-18.
- [18] *Město Hranice* [online]. Dostupný z: <http://www.mesto-hranice.cz>. Poslední citace 2004-10-15.
- [19] *Mikroregion Hranicko* [online]. Dostupný z: <http://www.mikroregion-hranicko.cz>. Poslední citace 2004-11-25.
- [20] *Lázně Teplice nad Bečvou* [online]. Dostupný z: <http://www.lazne-teplicenb.cz>. Poslední citace 2004-11-25.
- [21] *Úřad práce Přerov* [online]. Dostupný z: <http://pr.uradprace.cz>. Poslední citace 2005-01-29.
- [22] *Příjemné Hranice, Zpráva o stavu životního prostředí v Hranicích* [online]. Dostupný z: <http://www.prijemne-hranice.cz>. Poslední citace 2004-11-27.
- [23] *Mikroregion Hranicko* [online]. Dostupný z: <http://www.mikroregion-hranicko.cz>. Poslední citace 2005-02-12.
- [24] *LG. Philips Displays v Hranicích* [online]. Dostupný z: <http://sedlakjan.cz>. Poslední citace 2005-01-31.
- [25] *Zahájení provozu vodovodního přivaděče Fulnek – Hranice - Přerov* [online]. Dostupný z: <http://striteznl.cz>. Poslední citace 2005-01-31.
- [26] *Hranice mají nový vodovod* [online]. Dostupný z: <http://consultants.cz>. Poslední citace 2005-01-31.
- [27] *Mapa stávajících komunikací a připravované dálnice D 47* [online]. Dostupný z: <http://www.ceskadalnice.cz>. Poslední citace 2005-04-16.

Interview:

- [28] Ing. Radka Ondriášová - vedoucí odboru rozvoje města Hranice
- [29] Rajmund Sláma – starosta obce Potštát
- [30] Jan Bálek – pracovník Sekretariátu DSO Mikroregionu Hanicko
- [31] Ing. Ivana Zaoralová – vedoucí odboru životního prostředí města Hranice

Seriálová publikace:

- [32] *Hranický týden*. Olomouc: VLTAVA-LABE-PRESS, Divize STŘEDNÍ MORAVA, 1995-. Vychází týdně. ISSN 1213-2039.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RARMS	Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
SWOT analýza	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení
POV	Program obnovy venkova
INNOREF	Inovace a efektivní využívání zdrojů jako prostředek trvale udržitelného rozvoje
ČOV	Čistírna odpadních vod
HDP	Hrubý domácí produkt
OOV	Ostravský oblastní vodovod
NH	Národní hospodářství

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Mapa mikroregionu Hranicko	35
Obr. 2. Hranická propast	42
Obr. 3 Mapa stávajících komunikací a připravované dálnice D 47	76

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Rekapitulace obcí sdružených do mikroregionu Hranicko.....37

Tab. 2. Největší zaměstnavatelé na Hranicku – stav k 1. 7. 2003 – 1. 1. 2004 48

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Zakladatelská smlouva Sdružení obcí Mikroregionu Hranicko
- P II Stanovisko k § 151 zákona č. 128/2000 Sb. Ministerstva vnitra ČR
- P III Stanovy dobrovolného svazku obcí „Mikroregion Hranicko“